

Budapesti Corvinus Egyetem
Tájépítészeti Kar
Kert- és Szabadtértervezési Tanszék

A Városliget tájépítészeti felújítását megalapozó parkhasználati vizsgálat és elemzés

Készítették:

Fekete Orsolya – kertművész és tájépítész MA, I. évfolyam

Reith Anita – tájépítész MSC „A” szakirány, I. évfolyam

Témavezető: Dr. Fekete Albert egyetemi docens

Budapest, 2012. december 2.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
1.1.Téma ismertetése, témaválasztás indoklása.....	3
1.2.Célkitűzések.....	4
1.3.Dolgozat felépítése.....	5
2. Vizsgálati módszertan.....	6
3. Eredmények.....	8
3.1.Parkhasználókra vonatkozó összefüggések.....	8
3.2.Parkhasználatra vonatkozó összefüggések.....	9
3.2.1. Látogatás célja.....	9
3.2.2. Látogatók kikapcsolódását zavaró tényezők.....	10
3.2.3. Látogatók által hiányolt, változtatásra javasolt tényezők.....	12
3.3. Részterületek bemutatása.....	12
3.4. Területi összefüggések ismertetése.....	20
3.4.1. Körzetek csoportosítása.....	20
3.4.2. Körzetek közti kapcsolatok, összefüggések.....	21
3.5.Következtetések, tervezési irányelvek meghatározása.....	23
3.5.1. A park feltártságára, megközelíthetőségére vonatkozó következtetések, irányelvek.....	23
3.5.2. A parki funkciókra vonatkozó következtetések, irányelvek.....	24
3.5.3. A közbiztonságra vonatkozó következtetések, irányelvek.....	24
3.5.4. Arculatképzés.....	25
4. Fejlesztési koncepció bemutatása.....	26
4.1. Általános javaslatok.....	26
4.2.Közlekedési koncepció, infrastruktúra fejlesztése.....	27
4.3. Részterületi javaslatok.....	30
4.4. Kertépítészeti kezelési irányelvek.....	33
5. Összefoglalás.....	34
6. Irodalomjegyzék.....	35
7. Függelékek.....	37
8. Ábrajegyzék.....	46
9. Köszönetnyilvánítás.....	47

1. Bevezetés

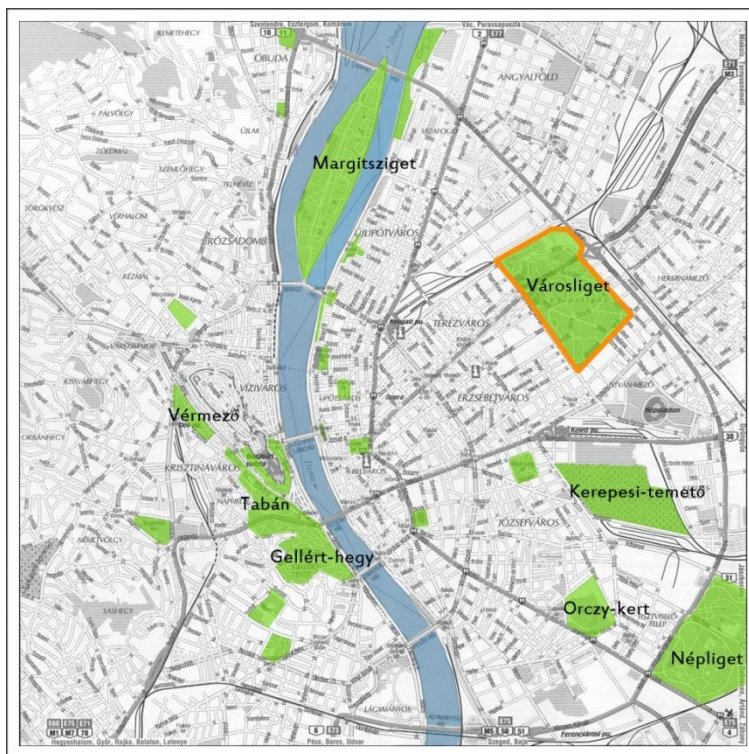
1.1. Téma ismertetése, témaválasztás indoklása

A közel 100 hektáros Városliget Budapest egyik legjelentősebb és legrégebbi közparkja (1. ábra). 1813-ban, a pesti Szépítő Bizottság pályázatot írt ki Budapest – és egyben Európa – első közparkjának létesítésére. A nyertes lübecki származású, akkor már közismert tájépítész, Henrik Nebbien terveinek egyik fő koncepciója a kor igényeinek figyelembevétele volt.

A Városliget jelentősége megkérdőjelezhetetlen. Nem csak a Budapesti zöldfelületi rendszer meghatározó része, hanem számos

műemléknek, jelentős intézménynek ad helyet. A város lakói számára rekreációs funkciót biztosít és nem utolsósorban az immáron 199 éves közpark kulturális emlékünks is, melyet óvnunk, fényéhez méltóan kell kezelnünk, fenntartanunk.

Korábbi parkhasználati vizsgálatok (Nagy Katalin 1980-ban és 1994-ben végzett kutatásai) alapján megállapítható, hogy a rendszerváltás körüli évekig a fővárosi közparkok szinte kizárólag a környéken élők számára biztosítottak rekreációs lehetőséget (**NAGY, 1996**). Ez a megállapítás napjainkban már nem állja meg a helyét. A korábban is jelentős attrakciónak teret adó park látogatottsága egyre szélesebb körökben terjed el – melyet a Városliget egységes és teljeskörű megújulás híján nem képes lépés tartani. Legutóbb 1974-ben írtak ki pályázatot a park rendezésére. Az eltelt idő alatt a megnövekedett terhelés, a változó parkhasználat és a Fővárosi Önkormányzat fokozatosan csökkenő forrásai következtében a park állapota elhanyagolttá, megújítása pedig időszervé vált.

1. ábra: A Városliget elhelyezkedése Budapest zöldfelületi rendszerében

Átfogó rehabilitációs elképzelés hiányában az évek során alkalmilag végrehajtott pontszerű beavatkozási kísérletek, fejlesztések esetlegeseek, a Városliget egészével átfogóan nem foglalkoznak, tájépítészeti szempontból nem hatékonyak.

Fontosnak láttuk, hogy a tervezés megkezdése előtt megismerjük a területet és a parkhasználók véleményét, hiszen a park esztétikai értékén felül társadalmi fontossága és az életminőség javításában is jelentős szerepe van (**ALFÖLDI – KOVÁCS, 2008**). Egy park „sikerességét” a parkhasználók látogatásának sűrűsége, elégedettségének mértéke határozza meg, ezért véleményünk szerint már a tervezés folyamatakor ismernünk kell a parkhasználók valós igényeit. A munkát megalapozó dokumentációk elkészítésével, átfogó szempontrendszer alapján készített vizsgáltokkal kezdtük. Az elkészített fejlesztési koncepciót a kérdőív eredményeiből levont következtetésekre, a terület adottságait és jelenlegi állapotát feltáró vizsgálatokra, történeti kutatásainkra és személyes meggyőződésünkre támaszkodva dolgoztuk ki.

1. 2. Célkitűzések

A világszinten is egyedülálló történetiséggel, patinás épületekkel rendelkező park állapota sajnos az utóbbi időben fokozatosan romlik. A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő Városligetben évtizedek óta nincs lehetőség nagyobb beavatkozásra a csökkenő pénzügyi források miatt. Az alapszintű zöldfelület-fenntartáson kívül csak rendkívüli pályázati összegek állnak rendelkezésre, melyek azonban a park egészével nem foglalkoznak, csak pontszerű beavatkozásként jelennek meg.

Jelenleg több elképzelés is létezik a liget fejlesztésére (pl.: Múzeum-negyed), melyek fókuszáltnak, a Városliget egy bizonyos részének állami forrásokból történő újratervezését, fejlesztését tűzik ki célul. Sajnos ezek a tervek nem foglalkoznak kellőképpen a parkhasználók igényeivel, a Városliget területén fellépő egyenlőtlen használat, túlterheléssel. A Városliget megalapozott, komplex revitalizációja révén ismét betölthetné méltán megérdemelt helyét Európa kiemelkedő közparkjai között. Meggyőződésünk, hogy ez a megújítás csakis a 200 évvel ezelőtti, a közparktervezésben ma is érvényes alapszabály szellemében történhet: a használók igényeinek felméréséből, elemzéséből és funkcionális szükségletekből kell kiindulni.

Az általunk támogatott, **2006**-ban kiadott **PRO VERDE!** - Budapest Zöldfelületi Rendszerének Fejlesztési Koncepciója és Programja címmel elkészített tanulmány is ezt a nézetet vallja. Fontosnak tartottuk, hogy dolgozatunk az ebben megfogalmazottak szellemében, a programmal összeegyeztethető módon készüljön – főként mivel a Városliget esetében egy kiemelten kezelt fővárosi közparkról beszélünk. Ennek eredményeképpen dolgozatunkban megfogalmazott

irányelvek főként hosszútávúak, ám kezelési javaslataink között a problémák gyorsabb feloldása érdekében szerepelnek rövidtávú javaslatok is.

A dolgozat készítésekor célként tűztük ki, hogy egy olyan átfogó, részletesen analizált, összefüggéseket és következtetéseket felmutató anyagot adhassunk közre, mely megfelelő támpont nyújthat egy jövőbeli parkfejlesztésnek, meghatározhatja főbb irányvonalait. Bízunk abban is, hogy vizsgálatunk és fejlesztési koncepciónk a Városliget komplex megújítását, fejlesztését megcélzó folyamatokat, munkákat esetleg pályázatokat inspirálhat.

1.3. Dolgozat felépítése

Dolgozatunk a kérdőív eredményeit, az adatok vizsgálata során tett következtetéseket és az arra alapozott jövőbeli tervezési irányelveket mutatja be. Célunk volt, hogy munkánk a parkhasználati felmérés elkészítésétől egészen a park fejlesztési koncepciójának kidolgozásáig tartson – ezzel pedig gyakorlatba ültethessük az elméleti megállapításainkat.

A tárgyalásban tematikus rendbe szedve közöljük először a parkhasználókra, majd a parkhasználatra vonatkozó megállapításainkat. A tervezés megkönnyítése érdekében a részterületek bemutatása, megismerése rendkívül fontos, ezért dolgozatunk ennek alapján is összefüggéseket, megállapításokat keres. A különböző részterületek összefüggései olyan alapvető problémákra, szituációkra mutattak rá, melyek a fejlesztési javaslataink alapját képezték.

A kérdőív eredményeire építve saját fejlesztési koncepciót is kidolgoztuk, mely a parki infrastruktúrára, funkciókra, közlekedési kapcsolatokra, vízfelületekre és egyéb kertépítészeti megoldásokra tett javaslatainkat mutatja be. A fejlesztési koncepció a kérdőíven felül számos korábbi vizsgálatunkra épül (közlekedési kapcsolatok, növényállomány állapota, történeti kutatások, zajterhelési vizsgálatok, stb.). A dolgozat terjedelmére vonatkozó előírások tükrében ezen elemzések bemutatására nincs módunk, a fejlesztési koncepciónk alátámasztása képpen a függelékekben mutatjuk be.

Fejlesztési koncepciónk kidolgozásában segítségünkre volt a Népliget **zöldfelületi rehabilitációjára készített 2007-es megvalósíthatósági tanulmány** módszertana.

2. Vizsgálati módszertan

Munkánkat társadalomkutatási módszertanok tanulmányozásával kezdtük. Különböző kérdőívezési technikák megismerése után **(BABBIE, 1999; HÉRA - LIGETI, 2005)** igyekeztünk világos, egyértelmű kérdéseket feltenni, melyek minél kevesebb erőfeszítéssel megválaszolhatóak. Kérdéseinket úgy alkottuk meg, hogy azok minél több hasznos információval szolgálhassanak a feldolgozás során.

A nyitó kérdések a megkérdezettek csoportképző információira, háttérkérdésekre irányulnak, ahogyan azt az általunk vizsgált a városrehabilitáció és a zöldterületek budapesti viszonyát elemző kutatás is tette **(MIKLE, 2005)**. (Hol él? Mennyi idős?) Ezt követik az úgynevezett bemelegítőkérdések, majd végül az érdemi kérdések. A kérdések megfogalmazásakor törekedtünk arra, hogy ne befolyásoljuk a válaszadókat – elsősorban a parkhasználattal kapcsolatos alap információkra kérdeztünk rá. (Milyen sűrűn, honnan, miért jössz ide? Mi zavarja a parkban tartózkodásodat?) Levezetésként, a kérdőív végén egy nyílt kérdést is feltettünk (Mit hiányol a Városligetből?), ám a könnyebb kategorizálás és a későbbi feldolgozás érdekében többnyire zárt kérdések alkotják a kérdőívünket.

Mivel nem állt rendelkezésünkre semmilyen felmérés, amely megmutatná a Városligeti parkhasználok rétegződését, ezért a reprezentatív mintavételezést nem tudtuk megvalósítható célul kitűzni. Véletlenszerűen végeztük felmérésünket, a megkérdezettek torzult arányai miatt személyes interjúkkal (ténylegesen Városligetet használó csoportok) kívántunk közelíteni a valós, megbízható eredményekhez. Mindenképpen fontos megjegyeznünk, hogy jelen kutatás feltáró jellegű – így későbbi, leíró vagy magyarázó kutatások szükségesek lehetnek a felderített problémák alaposabb elemzés és megismerés érdekében. Emellett fontos megemlítenünk azt is, hogy helyszíni megfigyeléseink is a kidolgozott koncepció alapját képezik – így a kérdőív nem önmagában jelentette az elemzés anyagát.

A kérdőívet 2012. márciusában készítettük el a <http://www.esurveyspro.com> oldalon, tekintettel a korlátlan ingyenes kitölthetőségre és jó összegzési, lekérdezhetőségi lehetőségekre. A kérdőívet Hegyi Nóra szociológus útmutatásai alapján állítottuk össze és az adatok kiértékelését is segítségével végeztük, amit a felmérés relevanciája miatt tartottunk szükségesnek (7. számú melléklet).

A park jelentőségét és a közvélemény érdeklődését a téma iránt jól mutatja, hogy a kérdőív meghirdetése után néhány napon belül összesen 271 válasz érkezett be interneten keresztül.

Fontosnak tartottuk azt is, hogy személyesen is megkérdezzük az embereket, mert a parkban tartózkodók véleményét is szeretnénk volna megismerni. A Városligetben tett sétáink során 28 személlyel készítettünk interjút. A személyes találkozások alkalmával az internetes kérdőívek tartalmát vettük alapul, ám a kötetlenebb beszélgetés keretein belül lehetőség nyílt a parkhasználók személyes, hosszabb hangvételű tapasztalatainak megismerésére is. Ezeket a későbbiekben súlyozottan kezeltük. Törekedtünk arra, hogy a különböző parkhasználói csoportok véleményével is megismerkedjünk: a kutyát sétáltatókéval, a játszóteret használó családokéval, illetve az idősebb (internettel valószínűleg nem rendelkező) korosztályéval is. Ennek eredményeképpen az adatok feldolgozásakor 299 fő válaszait összegeztük.

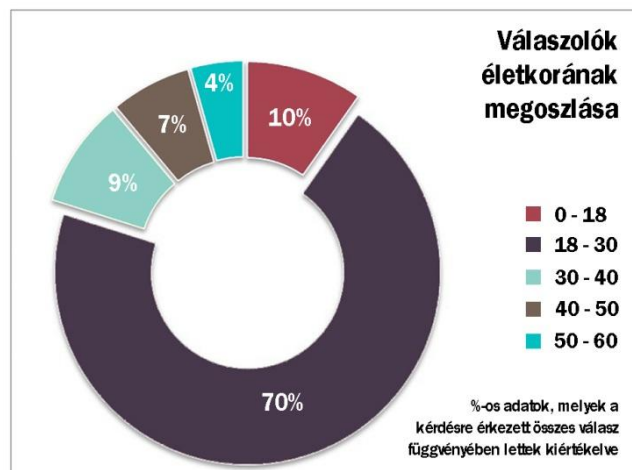
A beérkezett válaszok feldolgozására az SPSS programot használtuk fel, mely kiválóan alkalmas a nagy adatállományokból történő adatleválogatásra, aggregálásra, több fájl egybefűzésére, szűrésre, vagyis az elemzést szolgáló adatkészlet előállítására. Az adatbázis előállítása után az összefüggések megismerése érdekében keresztábrákat készítettünk SPSS programmal, melyek segítségével különböző kérdések közötti kapcsolatokat vizsgálhattunk. A teljes sokaság megoszlását százalékos formában először Excel táblázatokban, később grafikonokon összesítettük. Számtalan grafikon készült el, amiket hosszasan elemeztünk összefüggéseket kutatva (ezekből a leginformatívabbakat közöljük a dolgozat kapcsolódó részeiben). A kiugró eredményeket több aspektusból is ellenőriztük, hogy a kimutatott adatok mennyire relevánsak a populáció egészét tekintve. (Például a Széchenyi fürdőt három ember nem kedveli és közülük kettő nem kedveli a Petőfi Csarnokot és környezetét sem. Következésképpen nem emelhetjük ki azt a megállapítást, hogy a Széchenyi fürdőt kedvelők 67%-a nem kedveli a Petőfi Csarnokot és környezetét, mivel ez nem lenne releváns adat.) A kérdőívünk nem reprezentatív, kérdései a 7. számú mellékletben megtekinthetők.

3. Eredmények

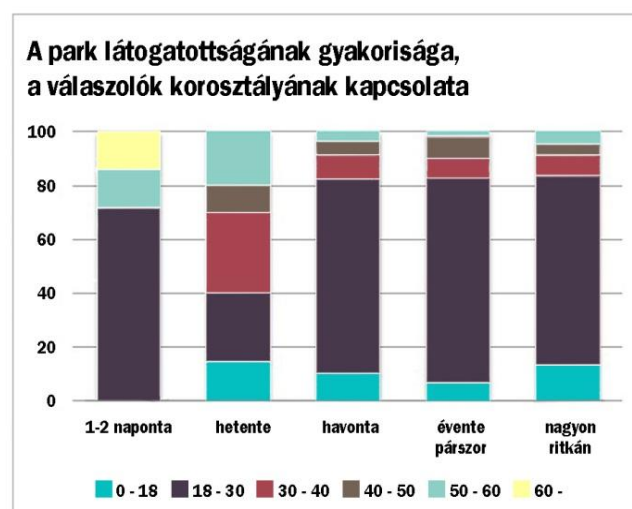
A következő alfejezetekben a kérdőív feldolgozása révén megállapított eredményeket közöljük tematikus rendszerbe szedve.

3.1. Parkhasználókra vonatkozó összefüggések

A válaszadók között a 18-30 év közötti korosztály dominált, a válaszadók közül összesen 209 fő tartozik ebbe a csoportba (2. ábra). Míg az idősebb korosztály sűrűbben jár a ligetbe (tapasztalataink szerint a közelben lakók), addig a fiatalabbak ritkábban (feltehetően a mindennapos iskolai elfoglaltság miatt). A legegyszerűsebb életkor-eloszlás a hetente érkezők körében mutatkozik (3. ábra). Legtöbbször Budapesten vagy az agglomerációban lakók töltötték ki a kérdőívet (86%). Érdekes eredmény, hogy bár sokan igennel válaszoltak a „hiányol valamit” kérdésre (40% - 121 ember), a megkérdezettek mindössze 3%-a (9 fő) állította, hogy nem szereti a ligetet.

2. ábra: A válaszolók életkorának megoszlása

3. ábra: Látogatottság sűrűsége életkor függvényében

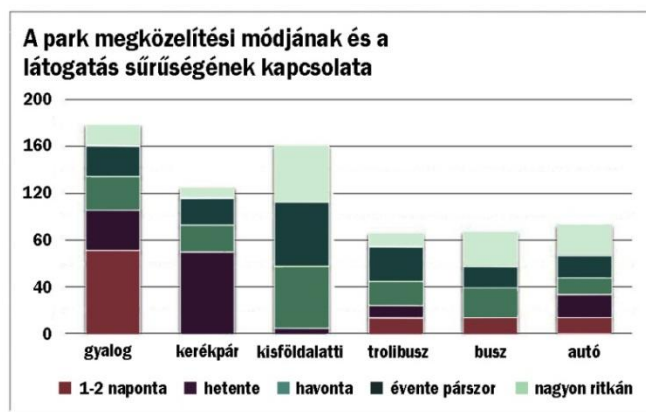
A válaszadók több mint fele tömegközlekedés eszközt választ a park megközelítésére – ezen belül is a földalatti vasút a legkedveltebb jármű (4. ábra). A ligetet kevésbé ismerő vidékiek többsége is (49%) kisközföldalattival jön a parkba. A Városligetbe látogatók tehát koncentráltan érkeznek a Hősök tere és a Széchenyi fürdő megállóhelyekre, amelyek pozíciója

4. ábra: A Városliget megközelítésének módja

a jelenlegi látványosságok szempontjából megfelelő, ám a park teljes feltárását nem elégíti ki. Mint fő érkezési pontok, ezek környéke fokozott terhelésnek van kitéve. Mindössze 2%-a a megkérdezetteknek érkezik a Hungária körút felől (1-es villamossal), ami arra utal, hogy a park szerkezete nem kapcsolódik elég szorosan a közlekedési infrastruktúrához.

A kérdőívből kiderült, hogy míg a naponta érkezők 71%-a gyalogosan jön a Városligetbe, addig a heti rendszerességgel látogatók körében a kerékpár a legpreferáltabb közlekedési mód – nekik 70%-uk közelíti meg biciklivel a ligetet (5. ábra). Az is jól megfigyelhető, hogy a közlekedési eszközként autót választók nagy része inkább idős és döntésükre nincs befolyással a látogatásuk sűrűsége. Érdekes, hogy kerékpárral a legnagyobb arányban az 50 és 60 év közöttiek érkeznek, míg busszal egyértelműen a legfiatalabbak jönnek.

5. ábra: Megközelítési mód a látogatás sűrűségének függvényében

3.2. Parkhasználatra vonatkozó összefüggések

A parkhasználók tulajdonságainak bemutatása után a használattal kapcsolatos levont tapasztalatainkat ismertetjük. A területhasználattal kapcsolatos kérdéseink a park vonzerejére és a parkhasználók ligetben folytatott tevékenységeinek megismerésére irányultak.

3.2.1. Látogatás céljára, időtöltésre vonatkozó összefüggések

A parkot leginkább rekreációs célból keresik fel, **kikapcsolódás** érdekében (séta, piknik, családi program, randevúzás, fotózás, kacsatetés) – ezen belül is legtöbbször (72%) sétálni, levegőzni

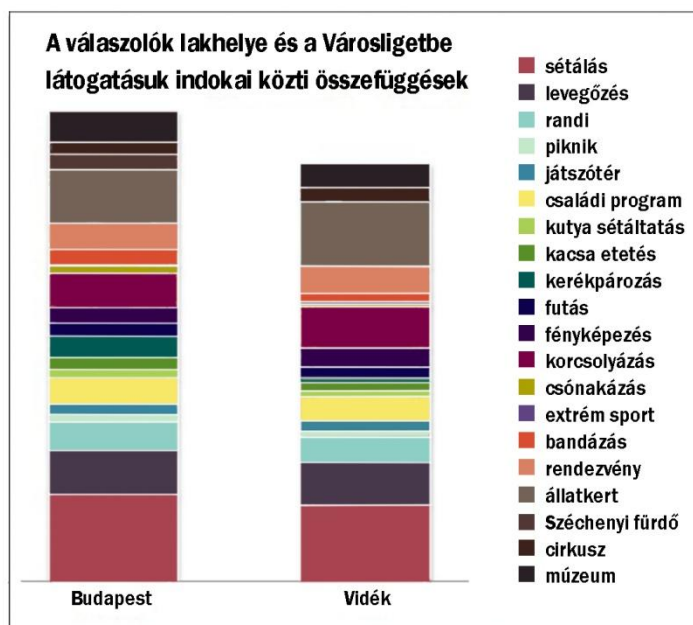

6. ábra: Városligeti látogatás célja

jönnek a Városligetbe (6. ábra).

A Városliget **kulturális programjait** tekintve egyértelműen a legnépszerűbb a Fővárosi Állat- és Növénykert – a kérdőívet kitöltők 48%-a jelölte meg ezt a parkba látogatásának okaként. Népszerűsége egyöntetű minden csoport számára. Múzeumba a megkérdezettek 26%-a látogat rendszeresen. Imponáló eredmény, hogy a 18 év alattiak járnak legszívesebben múzeumba, míg az extrém sportpályákat használók a legkevésbé.

A legnépszerűbb **sportolási** lehetőség a ligetben a korcsolyázás. 30% jelölte meg, mint látogatása célját, így joggal mondhatjuk, hogy ez is fő tevékenységnek számít a parkban. Főként az évente párszor érkezők körében kedvelt. Sok vidéki csak ezért jön ide (7. ábra). A nagyarányú érdeklődésre való tekintettel célszerű lenne a Műjégpálya impozáns

7. ábra: Városligeti látogatás célja lakóhely függvényében

épületének fogadóterét kezelni. A sportolási lehetőségek közül a kerékpározás is igen kedvelt, 16% jön a ligetbe ezért. Körülbelül ugyanennyien választották a biciklit az érkezés módjának – a naponta érkezők egyáltalán nem, a heti rendszerességgel ide látogatók 70%-a preferálja ezt a közlekedési eszközt. Érdekes eredmény, hogy arányaiban több vidéki jön biciklizni a Városligetbe, mint budapesti. (Míg a budapestiek elsősorban közlekedési eszközként alkalmazzák a kerékpárt, addig a vidékiek kirándulás céljából ülnek fel a biciklire. Tapasztalataink szerint kerékpáros kirándulást az emberek saját városon kívülre szerveznek.) Szintén a hetente érkezők közül jönnek a legtöbben futni a parkba, közülük is főként az Idősek kertjét kedvelők jelölték meg érkezésük céljukként ezt a sportolási lehetőséget.

3.2.2. Látogatók kikapcsolódását zavaró tényezők

A látogatókat egyértelműen a **park állapota** zavarja legjobban (63%-ot, közülük is a társas igény miatt érkezőket irritálja leginkább a fenntartás hiánya). Ebbe a kategóriába soroltuk a padok szegényes számával és állapotával, a rendezvények utáni kosszal, szeméttel, a burkolatok romos, sokszor balesetveszélyes állapotával, illetve a közvilágítás hiányával kapcsolatos kifogásokat.

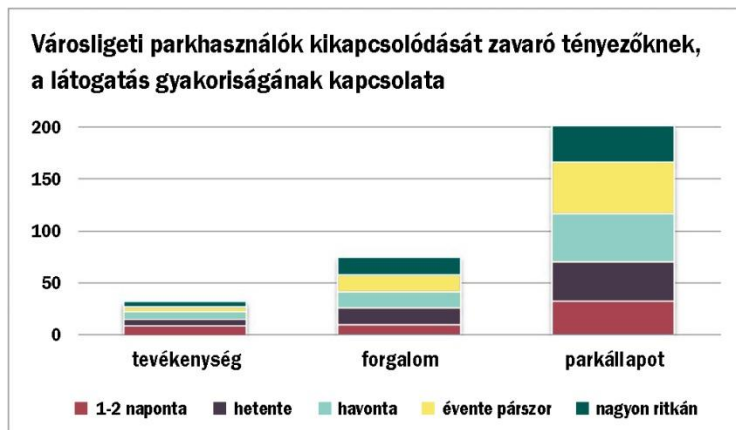
Legtöbbsen a padok, szemetesek számával és állapotával kapcsolatban nem voltak megelégedve, ezt követte a burkolatok minősége, majd a közvilágítás hiánya, amit érdekes módon főleg a vidékiek kifogásoltak.

Minden ötödik látogatót zavar a parkon belüli **forgalom** – harmad annyi embert, mint amennyi a park állapotával elégedetlen, viszont kétszer annyit, mint akiket mások által végzett tevékenységek zavarják (8. ábra). Az autóforgalom leginkább a nagy parkoló

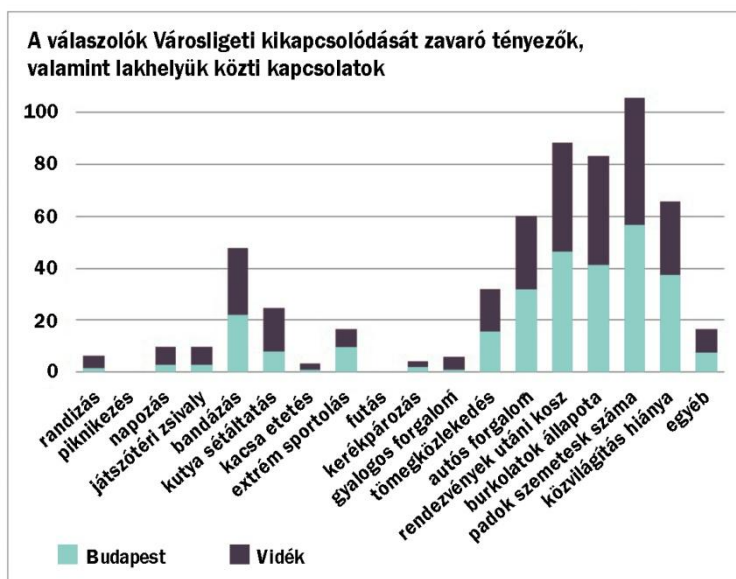
felületek mentén elhelyezkedő területek (Rondó – Felvonulási tér,

Sörsátor – Városligeti körút, Extrém sportpályák – Városligeti körút) kedvelőit irritálja. A kérdőív alapján megfigyelhető, hogy aki kifogásolja a parkon belüli autós forgalmat, az jellemzően nem kedveli a Széchenyi fürdőt és környékét, valamint a Hősök terét. Néhány látogató a tömegközlekedést is megjelölte zavaró tényezőként, viszont a válaszolók kétharmada érkezik ilyen módon, így a pozitív visszajelzéshez képest a kritikus hozzáállás elhanyagolható.

A parkon belül végzett **tevékenységek**, a fenti adatokhoz képest elenyésző számú embert zavarják. Érdekes, hogy többnyire a vidékieket irritálják a mások által végzett tevékenységek (Budapestiek viszont nem), úgymint a randizás, piknikezés, napozás, kacsabetetés vagy a futás. Feltételezésünk szerint ezt az eltérő szocializáció okozhatja – azt gondolhatják, hogy ezek privát cselekvések, nem illik őket parkban gyakorolni. (Vidéken jellemzően mindenki rendelkezik saját kerttel, zöldfelülettel így a felsorolt rekreációs tevékenységek számukra nem kapcsolódnak össze parki funkciókkal.) A parkon belüli tevékenységek közül a legzavaróbbnak a bandázás mutatkozott (23%) (9. ábra).

8. ábra: Parkhasználókat zavaró tényezők a látogatás gyakoriságának függvényében

9. ábra: Zavaró tényezők a válaszadók lakóhelyének függvényében

3.2.3. Látogatók által hiányolt, változtatásra javasolt tényezők

A látogatók 40%-a hiányol valamit a parkból. A látogatás sűrűségével egyenes arányban nő a felmerülő kritikák száma. Jellemző az is, hogy a budapestiek körében sűrűbben fogalmazódik meg hiányérzet, mint a vidékiekben. A hiányérzet nem függ attól, hogy melyik parkterületet kedvelte a megkérdezett. Érdekesség, hogy a legfiatalabb korosztály mutatkozott a legelégedettebbek, míg a parkot rendszeresen látogatókban nagyobb arányban merül föl kritika. Ez összefüggésben lehet azzal is, hogy ők jobban ismerik a területeket.

Örömmel vettük észre, hogy a kitöltők lelkesen válaszoltak a kérdőív egyetlen kifejtős kérdésére is („Mit hiányolsz a Városligetben?”). Több mint 90 válaszadó fejtette ki véleményét az általa felismert hiányokkal kapcsolatban. A hiányokat, kritikákat 4 nagyobb csoportba soroltuk be: elemek (44%), állapot (37%), funkciók (10%) és tervezési hibák (9%). Párhuzamok keresésekor kiderült, hogy a hiányok, kritikák nincsenek összefüggésben azzal, hogy milyen céllal érkeztek a látogatók a Városligetbe. A válaszolók többsége elengedhetetlennek tartja a parkon belüli **illemhelyek** létesítését és megfelelő színvonalú fenntartását. Szintén egyöntetű többség elégedetlen a park **közvilágítási** rendszerével, valamint a **padok** számával és állapotával. A parkhasználókat egyértelműen zavarja a **nem megfelelő fenntartás**, a tisztaság és rend hiánya is. A helyszíni séták alapján arra számítottunk, hogy a látogatókat a kutyasétáltatás meglehetősen zavarni fogja. Érdekes azonban, hogy a válaszok alapján a kutyákkal nem merült fel probléma, viszont annál inkább a **kutyapiszok gyűjtők** hiányával szemben. Sokan fogalmaztak meg sportolási lehetőséggel, illetve annak hiányával kapcsolatos kritikát – a **futópálya** sokszor felmerült, mint igény. Emellett nagy hangsúlyt kapott még a válaszokban **új közösségi tér** létrehozása, illetve ehhez kapcsolódóan új, megfelelő **arculat**, valamint fogadóterek kialakítása a Városligetben. Komoly hiányként jelentkezik a parkon belüli **információs rendszer**, mely a nagyarányban érkező turisták és vidékiek eligazodását és a lassan 200 éves park megismerését is elősegítené. Többen javasolták az egykori **szökőkút** visszaállítását, új **vendéglátóegységek** nyitását – kávézót, büfét – illetőleg **kilátó** kialakítását a Városligetben.

3.3. Részterületek bemutatása

Majdnem 100 hektáros kiterjedése indokoltá teszi, hogy a Városligetet funkcionálisan szerves egységet alkotó, egymástól karakteresen elkülönülő, kisebb területekre bontsuk. Általában minden nagyobb park fejlesztési koncepciójának kidolgozása esetén célszerű területi kategóriák meghatározása – így az egyes kategóriákra különböző tervezési irányelvek alkalmazhatóak. A

Városliget esetében is vannak, olyan körzetek, melyek komolyabb módosításokat igényelnek, némelyek azonban csak frissítésre szorulnak. Az egyes területek problematikájának megismerése érdekében 15 városligeti körzetet határoztunk meg, melyet egy sematikus térképen szemléltettünk a kérdőívhez mellékelten. A területek elhelyezkedését, a következő fejezetben található 10. számú ábra mutatja.

3.3.1. Hősök tere – 55%/4%

A Városliget második legkedveltebb területe az Andrássy út lezárásaként megépült Millenniumi emlékmű és környezete, a Hősök tere, mely többek között 2002 óta az UNESCO döntése alapján világörökségi helyszín (UNESCO, 2012).

Érdekes tény, hogy mind a Hősök tere, mind pedig a Tó és környéke esetében a naponta érkezők vannak legkisebb arányban a területet kedvelők között. Leginkább a hetente, havonta vagy nagyon ritkán a parkot látogatók preferálják a Hősök terét. Csak azok nem szeretik a Hősök terét, akik nem szeretik magát a Városligetet sem. A Hősök terén az autóforgalom állandó zavaró tényezőként van jelen, a teret teljesen körbekeríti. Ennek káros hatásait a közvélemény is visszaigazolta válaszaiban. Érdekes ellentét olvasható le ezzel a körzettel kapcsolatban a vidékiek és a budapestiek viszonyában – míg a budapestiek inkább kedvelik, a vidékiek főként a „nem kedvelt” területek közé sorolták a Hősök terét. Ez utalhat arra, hogy a vidékiek jobban keresik és kedvelik a természetközeli parkrészeket (Tó és környéke, Nagyrét), míg a fővárosiak inkább az épített, városias területekhez vonzódnak.

3.3.2. Tó és környéke – 74%/0%

Magas fölényrel nyerte el ez a terület a legkedveltebb városligeti parkrész címét. A 299 megkérdezett közül mindössze 1 ember jelölte meg a Városligeti Tavát és környékét „nem kedvelt” területként. A nagyarányú rokonszenv oka részben, hogy jól megközelíthető, illetve ehhez a területhez kapcsolódnak a Városliget legfontosabb látványosságai, jelenleg ez a terület adja a Városliget arculatát. Fontos tény az is, hogy az ember mindig szívesen tartózkodik víz közelségében a kedvező pszichés, esztétikai, valamint klimatikus hatásai miatt – ezt már évezredek óta tudjuk jól. A területet kedvelők között a Városligetet havonta látogatók vannak túlsúlyban – korosztályos megoszlást tekintve pedig a 18-30, illetve az 50-60 évesek.

3.3.3. Széchenyi-fürdő – 24%/1%

A Széchenyi fürdő épülete szintén meghatározó karakteres eleme a Városligetnek. A parkban egyedül itt található igényesen fenntartott növénykiültetés, mely az épület karakteréhez

illeszkedve historizáló jellegű. Érdekes eredmény, hogy az országos jelentőségű Széchenyi fürdőbe kizárólag budapesti lakosok járnak a kérdőív alapján. Kiemelkedő adat, hogy 30-40 év közöttiek 41%-a, valamint a hetente érkezők 70%-a kedveli a fürdőt és környezetét. Érdekes, hogy mind a 3 válaszoló, aki a területet nem kedveli 50 év fölött van, havonta vagy ritkábban a parkba érkező budapesti lakos.

3.3.4. Sörsátor és ligetes terület – 13%/14%

Az egykori Körszínház épületében (mely történetére a helyszínen kihelyezett tábla emlékeztet) 1991-ben kapott helyet a Sörsátor, a park szempontjából fontos vendéglátói funkció betöltése érdekében. Jelenlegi kialakítása viszont a közvetlen környezetében lévő épületek megjelenéséhez nem illeszkedik (Széchenyi-fürdő, Vajdahunyad vára). Ez a két ok vezetett oda, hogy a Városligetben ez a második legnépszerűtlenebb terület.

Főként a fiatal korosztály preferálja a Sörsátort és környezetét, ezen belül is inkább a 18 év alattiak. Ennek megfelelően főként a 40 év fölötti korosztály az, aki kifogásolja a területet. Érdekes, hogy azoknak, akik kedvelik ezt a területet 45%-a jár randizni a Városligetbe, 43%-uk pedig korcsolyázni. Utóbbi magyarázható a fiatalok magas arányával. Hasonlóan magas randevúzási arány még a Királydombra volt jellemző. Habár nagy forgalmú utak és parkolók határolják az egyik oldalról, a környezetében lévő ligetes terület természetközeli hangulatot áraszt. Tereprendezésnek és növényalkalmazásnak köszönhetően csendes, értékes parkrésszel találkozhatunk itt. Sajnos azonban számos oda nem illő funkció ékelődik ebbe a ligetes területbe: állatorvosi rendelő vagy éppen kiadó üzlethelység. A Sörsátor területén a legelégedetlenebbek az embereket a padok szemetesek számával és állapotával (a Sörsátort kedvelők 70%-a). Ez vezethet a terület népszerűtlenségéhez.

3.3.5. Extrém sportpályák – 4%/10%

Már a '70-es évektől találhatóak a Petőfi Csarnok szomszédságában sportpályák. (JÁMBOR, 2012) Emellett létesültek a közelmúltban a Fővárosi Önkormányzat finanszírozásából a városligeti extrém sportpályák. Mivel nem egy ütemben jöttek létre ezek az objektumok, ezért rendezetlenség és véletlenszerű megjelenés jellemzi a területet.

A megkérdezettek közül 11 ember jelölte meg kedvelt területként – csak a havonta vagy ritkábban látogatók. Ők hiányolnak legkevésbé a ligeten belül bármit. A naponta érkezőknek viszont 57%-a nem kedveli az extrém sportpályákat. Ezzel a területtel kapcsolatban találoztunk a legtöbb furcsasággal. Érdekes, hogy 18 és 40 év között volt a kedvelők életkora, holott ezek a sportpályák

elsősorban a fiatal korosztály számára létesültek, illetve ők is a használók főként. Tovább fokozza a furcsaságot az is, hogy nagy százalékban vannak fiatalok (18 év alattiak) a nem kedvelők táborában.

3.3.6. Petőfi Csarnok – 11%/13%

1985-ben nyitotta meg kapuit a fiatalok számára a Petőfi Csarnok. **(VÁROSLIGETINFÓ, 2012)** A még ma is népszerű ifjúsági szórakozóhely épületét az eltelt idő alatt kevés felújítás érte, a hozzá kapcsolódó külső tereken pedig semmi változtatást nem eszközöltek. A Petőfi Csarnokot ebben az állapotában nem meglepő módon az emberek 13%-a nem kedveli – ez a Városligeten belül a 3. legkevésbé kedvelt terület. Sem a naponta, sem a nagyon ritkán látogatók nem szeretik ezt a területet – főként az 50 év fölöttiek éltek kifogással a terület kapcsán. A csarnokot a koncertekre, rendezvényekre járó 18 és 30 év közöttiek, valamint a „Pecsához” fűződő szép emlékekkel rendelkező idősebb korosztály kedveli; ennek is oka valószínűleg a programok, koncertek színvonalához és nem az épület és környezetének hangulatához köthető.

3.3.7. Nagyrét – 35%/4%

A Nagyrét eredeti kialakítása óta számtalan változáson ment keresztül. Jelenleg ez a harmadik legkedveltebb terület a Városligetben – viszont érdekes, hogy a napi rendszerességgel parkba látogatók egyike sem szereti a Nagyrétet. Egyetlen nagy nyílt gyepfelületként a Nagyrét túlterhelt. A kiegyenlítettebb parkhasználat érdekében szükséges volna egyéb területen is hasonló funkció a megjelenítése.

Az összefüggő gyepfelület alkalmat nyújt rendezvények szervezésére. Sajnos ez nagyban megnehezíti a parkrész fenntartását, amelyre nem fordítanak kellő figyelmet, ezért környezete sokszor tűnik **elhanyagoltnak**. Kijelölt kutya-futtató terület hiányában előszeretettel használják ezt a területet is a kutyasétáltatók, ez azonban szintén nehézségeket okoz a gyepen piknikezni, kikapcsolódni vágyók számára.

3.3.8. Olof Palme-ház és környezete – 9%/1%

A csodálatos századfordulós épület, az Olof Palme-ház ma a Magyar Alkotóművészek Házaként funkcionál, de a Pfaff Ferenc és Kauser Gyula által megtervezett épület volt már büfé, kiállítóhely, party szervíz, konferenciák helyszíne is **(VÁROSLIGETINFÓ, 2012)**. Talán ez, az elmúlt évek hányatott sorsa, kaotikus funkció-tobzódása vezetett el odáig, hogy mára a Városligetből kiválva, jellegtelen területté vált. A semlegességéhez nagyban hozzájárul az is, hogy karakteres megjelenés hiányában nem ismerik a területet. Ezt mutatja az is, hogy csak budapestiek nyilatkoztak róla, közülük is az 50-60 évesek között a legnépszerűbb az Olof Palme-ház.

3.3.9. Közlekedési Múzeum – 19%/3%

Szintén a népszerű területek közé sorolható. Csak a 30 év alattiak jelölték meg nem kedvelt területként. Annak ellenére, hogy a múzeum nem nyújt napi rendszerességgel látogatható programot, mégis a sűrűbben érkezők nagy része kedveli – ez a naponta látogatók legnépszerűbb területe, valamint a hetente érkezőknek is majdnem fele szereti.

3.3.10. Közlekedési játszótér – 9%/1%

A Közlekedési Múzeumhoz kapcsolódóan elsősorban nevelési célzattal hozták létre a Közlekedési játszótérteret. A kérdőívre érkezett válaszok alapján leginkább a felnőtt parkhasználók értékelik ezt a gesztust – a 40-50 évesen 25% kedveli ezt a területet. Ennek ellenére viszont a Városliget egészét tekintve ez a körzet a semleges területekhez tartozik. A terület közömbösségének oka lehet, hogy habár jó szándékkal hozták létre a Közlekedési játszótérteret és példa értékű lehet egyéb parkokban, az országos jelentőségű, immár 199 éves Városliget arculatához azonban ez a funkció nem illeszkedik.

3.3.11. Vakok kertje és szoborpark – 5%/2%

A Városliget délkeleti részén, az Ajtósi Dürer sor mentén található terület talán a legcsendesebb, legkihasználatlanabb parkrész. Leginkább kutyások használják ezt a területet. Elhagyatott megjelenés, nem megfelelő fenntartása és frissítés hiánya miatt, a parkállapot nem kedvez semmilyen tevékenységnek vagy ott tartózkodásnak. Közvilágítás csak a környező utakon van, ez a kérdőív alapján is a területtel kapcsolatos elégedetlenség egyik fő forrása. Kérdőívünkéből kiderült, hogy legtöbben a naponta látogatók – főként budapestiek – szeretik, valószínűleg éppen a nyugaltsága miatt.

3.3.12. Királydomb – 25%/3%

Bizonyos források szerint 1896-ban a millenniumra készülve hordták össze az ország 63 vármegyéjének és 6 megyei jogú városának a földjéből – mások szerint az Olof Palme sétány mellett található mesterséges domb a Budapesti Nemzetközi Vásár elköltözése után az ottmaradt épületek bontási törmelékeiből, illetve a Városliget rendezése során kitermelt földből jött létre (VÁROSLIGETINFO, 2012). Egy biztos: országosan ismertté akkor vált, amikor 1983-ban itt mutatták be először az István a király rockoperát. Jelenleg ez a második legkedveltebb rekreációs felület a Városligetben.

A havonta érkezők majdnem fele szereti a Királydombot. Főként a 30 év alattiak jelölték meg „nem kedvelt” területként. Érdekes eredmény, hogy a Városligetbe randizás céljából érkezők 50%-a

kedveli ezt a területet – valószínűleg a domb környezetében található eldugottabb parkrészek intímebb hangulata miatt.

3.3.13. Játsszóterek – 15%/4%

A parkban több játszótér is található. A „játszóterek környezete” helyszín a Városliget D-Ny-i részében kialakított, nagyobb játszóteres részre vonatkozik, mely a közműltban lett felújítva. Kialakításra került több korosztályosan csoportosított játszótér, illetve az Idősek edzőterme is. Ezen körzet megfelelő fenntartását igazolja, hogy a Játsszótereket kedvelők csoportját zavarja legkevésbé a nem megfelelő parkállapot, 69%-uk pedig egyáltalán nem hiányol semmit a Városligetből. Összességében tehát ők tekinthetők a legelégedettebb parkhasználói csoportnak.

A naponta érkezők második legkedveltebb területe ez – 43%-uk szereti a Játsszótereket.

3.3.14. Idősek kertje – 6%/4%

Játsszóterek körzetéhez kapcsolódó Idősek kertjében a közösségi funkciók kerülnek előtérbe, ezért a parkban itt található a legtöbb pad. Az igény a nyugodtbb közösségi tevékenységekre jelenleg is meg van, azonban felújítások hiányában és a nem megfelelő fenntartás miatt ez a körzet nem tudja betölteni a rá szabott szerepét. A terület elhagyatottsága, sűrű cserjefoltjai menedéket biztosítanak a hajléktalanok számára. Ezen okok vezettek el az Idősek kertjének olyan alacsony látogatottságához, hogy a megkérdezettek csupán 10%-ának volt véleménye a róla. Sokan érkeznek sportolási tevékenység miatt erre a területre. Érdekes az is, hogy csak a hetente vagy havonta látogatók kedvelik ezt a területet, a napi rendszerességgel a ligetbe járók viszont nem szeretik ezt a parkrészt.

3.3.15. '56-os emlékmű és környezete (Rondó) – 11%/17%

A valamikori Rondó területe az egyetlen parkrészlet, mely az eredeti 200 éves, Henrik Nebbien által kidolgozott tervekben született meg (NEBBIEN, 1981). A kör alakba szervezett kettős fasor egykori pompájára néhány hatalmas platán (*Platanus x orientalis*) még mindig felhívja a figyelmet. A történeti értéke ellenére ma ez a parkhasználók leginkább nem kedvelt területe.

A szabadságharc 50. évfordulójára készített emlékmű erősen megváltoztatta a terület identitását – a személyes elbeszélgetések alkalmával több olyan parkhasználóval találkoztunk, aki kifejezetten ezt az alkotást kifogásolta, környezetével azonban nem volt ellenvetése. Ezt a sztereotíp magatartást mutatja az is, hogy sokan nem szeretik ezt a területet azok közül, akik hetente vagy csak évente párszor érkeznek a ligetbe. Sőt sok olyan válaszolóval is találkoztunk, aki csak ezt a területet jelölte meg nem kedvelt területként.

A Nagyrét után a Városligetben ez a másik olyan nyílt gyepfelület, ami a kutyát sétáltatók számára vonzó célpont. Egy-egy napos délután alkalmával birtokukba veszik a Rondó területét a szabadon futkározó kutyák. Ezt bizonyítja, hogy a kutyasétáltatás leginkább a Rondót kedvelőket zavarja. Komoly zavaró tényezőként említették még a közlekedést, illetve a rendezvények utáni túlhasználtságot, koszt, mely feltehetően a Felvonulási téren szervezett rendszeres programok hatása.

10. ábra - Városligeti terület egységek kategorizálása népszerűség és látogatottság szempontjából.

Területi kategóriák

- Kiemelkedően népszerű területek
- Közkedvelt területek
- Semleges területek
- Megosztó területek
- Népszerűtlen terület

Terület egységek

- 1. Hősök tere
- 2. Tó és környéke
- 3. Széchenyi fürdő
- 4. Sörsátor és ligetes terület
- 5. Extrém sportpályák
- 6. Petőfi Csarnok
- 7. Nagyrét
- 8. Olof Palme ház és környezete
- 9. Közlekedési Múzeum
- 10. Közlekedési átszótér
- 11. Vakok kertje és szoborpark
- 12. Királydomb
- 13. Játsszóterek és környezetük
- 14. Idősek kertje
- 15. 1956-os emlékmű és környezete (Rondó)

3.4. Területi összefüggések bemutatása

3.4.1. Körzetek csoportosítása

A bemutatott területi egységek „kedveltsége”, illetve „nem kedveltsége” függvényében komolyabb parkhasználati összefüggések megállapítására is képesek voltunk. A kiértékelt adatok alapján a hasonló „kedveltségnek” – „nem kedveltségnek” örvendő körzeteket 5 kategóriába soroltuk: kiemelkedően népszerű, közkedvelt, semleges, megosztó és népszerűtlen területek. A kategóriákon belül hasonló problémakörökkel találkozhatunk.

Kiemelkedően népszerű területek

Azokat a parkrészeket, melyekről a megkérdezettek több mint 50%-a nyilatkozta, hogy kifejezetten szereti kiemelten népszerű területnek minősítettük. Jelenleg ezek a körzetek határozzák meg a Városliget jelenlegi karakterét, arculatát. Ebbe a kategóriába került a Tó és környéke és a Hősök tere. Ezen körzetekre jellemző az erős leterheltség, túlhasználtság.

Közkedvelt területek

A közkedvelt területek közé azokat a parkrészeket soroltuk, melyeket a megkérdezettek több mint 10%-a jelölt meg kedvelt területként emellett pedig elenyészően (5% alatt) sorolták a nem kedvelt körzetek közé. Alapvetően ezek is sikeresnek tekinthető szituációkat mutatnak be. Olyan funkciók találhatóak rajtuk, melyek egy közpark alapelvárásai (vízarchitektúra, nyílt gyepfelület, játszóterület). Ide tartozik a Nagyrét, a Királydomb, a Széchenyi-fürdő, a Közlekedési Múzeum, valamint a Játszóterek körzete. Ezen körzetek esetében a funkció kívánatos és megfelelően kialakított, csupán frissítésre szorulnak.

Semleges területek

Azokat a területrészeket, melyekről a megkérdezettek kevesebb, mint 10%-a nyilatkozott (kevesebb, mint 30 fő) semleges területeknek minősítettük. A semleges területnek titulált parkrészekre általában igaz, hogy kevésbé ismertek: a Városliget arculatának nem kiemelkedő, meghatározó elemei. Ebbe a kategóriába kerültek: Közlekedési játszótér, Olof Palme-ház és környezete, Idősek kertje, Vakok kertje és szoborpark. Ezen területeknek általános problémája, hogy szerepük nincs pontosan definiálva, vagy az nincs összhangban a park egészével (pl: közlekedési játszótér). Itt nem csak felületi módosításokra van szükség, hanem a rendeltetésük újragondolására is.

Megosztó területek

A megosztó területek közé soroltuk azokat a parkrészeket, melyek elérték ugyan a minimum 10%-os népszerűséget, de ugyanakkor viszonylag népszerűtlennek is minősültek. Jellemzően nagyjából ugyanannyian szeretik a területet, mint amennyien kifogásolják. A Sörsátor és környezetében lévő ligetes terület, a Petőfi Csarnok, illetve az '56-os emlékmű és környezete (Rondó) került ezen kategória tagjai közé. Itt találkozhatunk a legkomplexebb konfliktusrendszerekkel, melyek feloldása összetett és átgondolt tervezést igényel.

Népszerűtlen területek

Mindössze egy parkrész került a népszerűtlen területek csoportjába. Az extrém sportpályák esetében elenyésző válaszadó jelölte meg kedvelt területként, míg viszonylag sokan kifogásolták a területet. Fontos azonban, hogy a megosztó területek mindegyikét többen jelölték meg nem kedvelt parkrészként, ám azokat a területeket többen is kedvelték. A terület népszerűtlensége véleményünk szerint a kedvezőtlen kialakításra és a rossz kommunikációra vezethető vissza.

3.4.2. Körzetek közti kapcsolatok, összefüggések

Azon túl, hogy magukról az egyes területi egységeikről rengeteg információt és összefüggést lehetett kiolvasni a kérdőív eredményiből, a körzetek egymásra kifejtett hatásait is vizsgáltuk. Fontosnak találtuk bemutatni, hogy ha egy bizonyos területet kedvelői, mely más területeket kedvelnek és melyeket kerülnek inkább el. Ez az összevetés a területek mélyebb kapcsolatára, összefüggéseire is rámutathat (11. ábra, 12. ábra).

A parkhasználók által kedvelt területek közötti összefüggések

	Hősök tere	Tó és környéke	Széchenyi fürdő	Sörsátor	Extrém sportpályák	PECSA	Nagy rét	Közeledési múzeum	Közeledési játszótér	Vakok kertje	Olof Palme sétány	Domb	Játszóter	Idősek kertje	Rondó, 56-os emlékmű	egyéb
Hősök tere	100	85	26	17	3	12	38	20	7	5	12	29	15	1	14	1
Tó és környéke	62	100	23	14	4	12	39	18	8	6	10	29	16	3	13	2
Széchenyi fürdő	58	71	100	22	6	14	40	28	19	10	18	33	21	22	17	7
Sörsátor és ligetes terület	68	80	40	100	13	25	55	15	10	15	13	48	25	8	18	10
Extrém sport pályák	45	73	36	45	100	55	64	45	27	27	27	64	45	27	36	18
PECSA	61	82	30	30	18	100	55	36	18	15	18	36	18	9	24	6
Nagy rét	59	83	28	21	7	17	100	19	14	8	11	43	22	8	12	3
Közeledési Múzeum	57	67	34	10	9	21	34	100	21	9	21	22	28	16	12	5
Közeledési játszótér	44	67	52	15	11	22	56	44	100	30	22	44	33	33	22	7
Vakok kertje	50	81	44	38	19	31	50	31	50	100	44	69	44	31	25	13
Olof Palme sétány és környezete	77	88	50	19	12	23	46	46	23	27	100	62	12	19	19	12
Király domb	65	88	32	26	9	16	61	18	16	15	22	100	30	8	19	4
Játszóterek	54	78	33	22	11	13	50	35	20	15	7	48	100	15	17	4
Idősek kertje	12	41	84	18	18	18	47	53	53	29	29	35	41	100	18	18
Rondó és 56-os emlékmű	70	88	36	21	12	24	39	21	18	12	15	42	24	9	100	6
egyéb	22	44	56	44	22	22	33	33	22	22	33	33	22	33	22	100

11. ábra: Akik kedvelték az oszlopban olvasható területet, azoknak adott százaléka kedvelte a sorban olvasható körzeteket.

A parkhasználók által nem kedvelt területek közötti összefüggések

	Hősök tere	Tó és környéke	Széchenyi fürdő	Sörsátor	Extrém sp.	Petőfi Csarnok	Nagyréti	Közlekedési Múzeum	Közlekedési játszótér	Vakok kertje	Olof Palme sétány	Királydomb	Játszóterek	Idősek kertje	Rondó, 56-os emlékmű	egyéb
Hősök tere	100	0	0	9	27	0	0	0	0	0	0	9	0	0	27	0
Tó és környéke ¹	0	100	0	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Széchenyi fürdő ²	0	0	100	0	0	67	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0
Sörsátor és ligetes terület	2	0	0	100	7	21	5	2	2	2	5	7	5	5	12	0
Extrém sport pályák	9	3	0	9	100	16	3	3	3	3	0	6	9	13	16	0
Petőfi Csarnok	0	0	5	24	13	100	8	5	3	0	3	5	3	8	26	0
Nagyréti	0	0	0	18	9	27	100	0	0	0	9	36	9	9	27	0
Közlekedési Múzeum	0	0	11	11	11	22	1	100	11	0	11	0	11	22	11	0
Közlekedési játszótér	0	0	0	33	33	33	0	33	100	0	0	0	33	33	0	0
Vakok kertje	0	0	0	17	17	0	0	0	0	100	0	0	17	17	0	0
Olof Palme sétány	0	0	0	18	0	9	9	9	0	0	100	27	18	9	18	0
Királydomb	13	0	0	38	25	25	50	0	0	0	38	100	25	0	25	0
Játszóterek	0	0	0	15	23	8	8	8	8	8	15	15	100	23	0	0
Idősek kertje	0	0	0	17	33	25	8	17	8	8	8	0	25	100	17	0
Rondó és 56-os emlékmű	6	0	0	10	10	20	6	2	0	0	4	4	0	4	100	2
egyéb	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	33	100

¹ A tó és környékét mindösszesen 1 ember nem kedveli.

² A Széchenyi-fürdőt csupán 3 ember jelölte meg nem kedvelt területként.

12. ábra: Akik nem kedvelték az oszlopban olvasható területet, azoknak adott százaléka nem szereti a sorban olvasható körzeteket.

Érdekes tapasztalatként mutatkozik a kedvelt, illetve nem kedvelt területek „klikkesedése”. Jellemző a park északi részének népszerűsége, míg a keleti rész elhagyatottsága. Ez nyilvánvalóan összefüggésbe hozható a Városliget kedvezőtlen feltártságával, rossz infrastruktúrájával. Egyértelműen összetartozó körzetek például népszerűség tekintetében az alábbiak:

- Tó és környéke, Hősök tere
- Nagyréti, Királydomb
- Sörsátor és ligetes terület, Petőfi Csarnok, Extrém sportpályák
- Közlekedési játszótér és a Közlekedési Múzeum

A kiemelkedően népszerű terület kedvelői választották legkisebb arányban a Városliget többi körzetét kedvelt területnek. A Hősök terét és a Tavak kedvelőknek átlagosan 14% kedvel más területeket. (Feltételezésünk szerint ez összefüggésbe hozható azzal, hogy a Városliget egészét kevésbé ismerő parkhasználók, vagy a ritkábban érkezők számára ez a két körzet az, mely a többenél jobban ismert és a park jelenlegi arculatának meghatározói.) Ezzel szemben például az Idősek kertjét kedvelő parkhasználók átlagosan 36%-a kedvel egyéb körzeteket – ezek közül is kiemelkedik a Széchenyi fürdő, melyet 94%-uk kedvel. Az Extrém sportpályákat kedvelők azonban még ennél is nagyobb arányban szeretnek minden más területet – átlagosan 39%-ban.

Megfigyelhető, hogy általában véve a szomszédos területek komoly hatással vannak egymásra. Legsorosabb kapcsolat a Nagyrét és a Királydomb között figyelhető meg. Megállapítható az is, hogy a két nagy „klikk” között (1.: Hősök tere, Tó, Nagyrét, Királydomb; 2.: Sörsátor, Petőfi Csarnok, Extrém sportpályák) sokszor szembenállás van. Aki az első csoportot kedvelte, az kritikusan állt a másikhoz és fordítva. Érdekes, hogy voltak olyan válaszadók, akiket a tematikus kertek zavarnak: nem szeretik sem a Vakok kertjét, sem az Idősek kertjét, sem a Játsszótereket. Az is kiderült, hogy a Sörsátort és környékét, valamint az Extrém sportpályákat nem kedvelők a legelégedetlenebbek – a két terület kivételével minden területre volt kifogásuk.

3. 5. Következtetések, tervezési irányelvek meghatározása

Alapvető célunk volt a kérdőív elkészítésekor, hogy eredményei segítségével, a következtetések levonása után tervezési irányelveket fogalmazzunk meg. A később bemutatásra kerülő fejlesztési koncepciókat is ezen irányelvek tükrében alkottuk meg.

3.5.1. A park feltártságára, megközelíthetőségére vonatkozó következtetések, irányelvek

Talán a legnagyobb probléma a Városligetben a park **kedvezőtlen infrastruktúrája**. Sajnos az elmúlt évtizedekben mellőzött átfogó fejlesztések hatására jelenleg a megközelíthetősége egyenlőtlenül megoldott, ez pedig bizonyos parkrészek túlterheltségéhez (pl.: Tó és környéke), más parkrészek feltáratlanságához vezet (pl.: Vakok kertje és szoborpark). Az úthálózat nincs figyelemmel a mai igényekre és parkhasználati szokásokra. Ezért az egyik legfontosabb tervezési irányelv a Városliget **közlekedési hálózatának revíziója**, területi egységek közti kedvezőbb kapcsolatok kialakítása – a park **teljes infrastruktúrájának felülvizsgálata**. Ide tartozik a különböző épületek, funkciók fogadóterének reprezentatívabb kialakítása (pl.: Széchenyi fürdő, Műjég, Olof Palme ház), valamint úgynevezett „kapuhelyzetek” teremtése is, mely elősegítheti a látogatók egyenletesebb eloszlását.

A **parkolás** nem csak a Városliget, de talán mondhatjuk, hogy az egész főváros esetében is rengeteg konfliktus és nehézség okozója. Semmiképpen sem feledkezhetünk meg infrastruktúra tervezésekor a megfelelő mennyiségű parkolóhely biztosításáról zöldfelületek esetében sem. A Városligetben található intézmények szintén jelentős parkolóhely igényrel rendelkeznek, így ezt is figyelembe kell vennünk. A liget országos jelentősége miatt rengeteg turista fordul meg a parkban – nem elhanyagolandó tehát az őket szállító turistabuszok parkolásának szükséglete sem. Sajnos többszintes mélygarázs létesítése csak kiemelkedően magas költségek árán volna lehetséges a

magas talajvízszint miatt, a **felszíni parkolás azonban komoly vizuális konfliktust** jelent. Ezen elvek mentén kell egy ésszerű és működőképes parkolási rendet kialakítani.

3.5.2. A parki funkciókra vonatkozó következtetések, irányelvek

A rossz funkciók (vagy a funkció teljes hiánya) az adott parkrész elkerülését okozhatja. Ez elsősorban a **semleges területek esetében** figyelhető meg (pl.: Olof Palme ház és környéke, Idősek kertje). Sok esetben a funkció nem illeszkedik megfelelően a hely szelleméhez. A Rondón és környékén csúcsosodik ki a legösszetettebb funkcionális konfliktuscsoport: adott egy értékes faállomány, egy nyílt gyepfelület (melyet birtokba vesznek a kutyások), egy emlékmű (amely a közvéleményt megosztja) és a Felvonulási tér (ami egyben parkoló és rendezvényterület is). A teljesen különböző funkciók kapcsolatát érdemes lenne **újragondolni, rangsorolni**. A következő lényeges tervezési irányelv tehát a megfelelő – felmérések alapján is indokolt – **funkciók jó térbeli elhelyezése**, szomszédos parkterületekkel kialakuló kapcsolatok felülvizsgálata. A „funkció hiánya” egy közparkban a színvonalas kertépítészeti-, növénykompozíciós megoldások segítségével kiküszöbölhető, hiszen a „funkció nélküli” területek szerepe éppen az esztétikai- és térélmény lehet.

Más esetekben a jó funkcionális elgondolást a silány kivitelezés és/vagy fenntartás nem engedi érvényesülni. Az **elhanyagolt parkállapot** nem kedvez az ott tartózkodásnak, kellemetlen helyzeteket és konfliktusokat szül. A véletlenszerű kialakítás és a belső infrastruktúra hiánya a funkcionális indokoltság ellenére is az adott parkrész kihasználatlanságához, népszerűtlenségéhez vezethet (pl. Extrém sportpályák környéke). Tervezési irányelv, hogy az átgondolt, funkciók szerint **megfelelően méretezett objektumok** kivitelezése után a későbbi működést figyelembe véve a **fenntartással** már a tervezéskor foglalkozni kell. A kivitelezést úgy kell megoldani, hogy az a későbbi lehetséges hibákat minél inkább kiküszöbölje.

A következő jellemző hiányosság a kérdőív eredményei alapján a **közösségi terek** kapcsán merül fel. Szükséges új, közösségszervező terek kialakítása a Városligetben, annak érdekében, hogy a jelenlegi egyenlőtlen eloszlást ellensúlyozhassa. Olyan **multifunkcionális területeket** kell biztosítani, melyek vonzzák az ott tartózkodást és különböző közösségi tevékenységekre nyújtanak lehetőséget (ülőfelületek, vendéglátó egységek).

3.5.3. A közbiztonságra vonatkozó következtetések, irányelvek

A kérdőív eredményei alapján megállapítható, hogy a megfelelő **közvilágítás hiánya** jelentős konfliktust eredményez. A sötét parkrészek a közbiztonságra egyértelműen rossz hatással vannak, így a meleg nyári estéken, téli délutánokon a park nem tudja ellátni rekreációs funkcióit. Bizonyos területek sűrű cserjefoltjai menedéket biztosítanak a hajléktalanok számára. Mindez kiküszöbölhető,

ha a kevésbé látogatott, konkrét funkció nélküli területeken szemmagasság kitakarását mellőzzük, illetve **hosszú távlatokat** biztosítunk (természetesen a megfelelő közvilágítási infrastruktúra létesítése mellett). A Városliget jövőjét tekintve – vandalizmus visszaszorítása, biztonság megőrzése érdekében – érdemes lenne átgondolni parkőr szolgálat biztosítását is.

3.5.4. Arculatképzés

A fizikai állapot mellett jelentős figyelmet kellene fordítani a park „mentális” megjelenésére is – vagyis a Városliget arculatára. Sok kritika érkezett be azzal kapcsolatban, hogy hiányzik a park rangjához, történetéhez és környezetéhez méltó egyéni, **egységes** arculat. Ezért lényeges tervezési irányelvnek tekinthető a Városliget egységes, karakteres arculatának kialakítása. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy egy teljesen új arculatot kellene létrehozni – sokkal inkább a park történeti emlékeit megtartva, a jelen kor igényeit figyelembevéve kellene egységesíteni azt. Ez jelenti a Városliget fogadótereinek keretbe foglalását, egységes információs rendszerének kialakítását. A látogatókkal való kommunikáció roppant lényeges egy ilyen volumenű közpark esetén, ezért nem csak a látogatók megfelelő informálása fontos, de a jó működés érdekében a visszajelzések követésének is nagy szerepe van.

4. Fejlesztési koncepció bemutatása

Az imént ismertetett konklúziók, tervezési irányelvek mentén fejlesztési koncepciót állítottunk össze a Városliget egészére. Ahogyan azt már a korábbiakban is említettük, a parkhasználók igényeinek, véleményének felmérése mellett egyéb analíziseket is végeztünk a park jelenlegi állapotával és történeti jelentőségével kapcsolatban. Hely szűke miatt azonban dolgozatunk ezekre nem tud kitérni – a fontosabb, tervezésünket erősen befolyásoló elemzések kivonata a függelékben megtekinthető (1-5. számú melléklet).

4.1. Általános javaslatok

Jelenleg egyértelmű hangsúly képződik a park szerkezetében a Hősök tere, illetve a Városligeti Tó körzetében. Ennek **ellensúlyozása** képpen szeretnénk létrehozni a liget keleti-délkeleti végében egy olyan parkrészt, mely képes felvenni a versenyt a jelenlegi fókuszponttal, ezáltal pedig elősegíti a park egyenletesebb használatát, ellensúlyozza a jelenlegi túlhasználatot. Koncepciónk többi részében is arra törekedtünk, hogy ez az alapelv érvényesülhessen.

Általános tervezési elvként fogalmaztuk meg a nagy, nyílt gyepfelületek megőrzését, a Városligeti **Tó helyreállítását** és feltöltését, környezetének rendezését. Vélményünk szerint törekedni kell a kedvező átlátások, **látványtengelyek** kialakítására segítve ezzel a parkon belüli tájékozódást és felerősíve az esztétikai élményt.

A kutyasétáltatás problematikájának megoldására olyan ligetes területet kívánunk létrehozni a Közlekedési Múzeum szomszédságában, mely vonzó alternatívát jelenthet a park többi területeivel szemben. A **kutyás terület** a Vakok kertjéhez közel, azzal funkcionális egységet is alkothat. Olyan nem elkerített kutyafuttatót képzelünk itt el, ami biztosítani tudja a sűrűn kihelyezett kutyaürülék gyűjtőknek köszönhetően a zavartalan parkhasználatot. (Jelenleg a Közlekedési Játsszótér található meg ezen a területen, ám ennek megszüntetését szorgalmazzuk. Habár maga a funkció örömdetes és egyértelműen támogatandó – úgy gondoljuk, hogy a Városliget arculatához, nivójához nem tud megfelelően illeszkedni.)

4.2. Közlekedési koncepció, infrastruktúra fejlesztése

Koncepciónk egyik kardinális fejezete a közlekedési hálózat revíziója. Mind a látogatók kritikái, mind a szakmai vélemények (TATAI, 2011) megerősítették abbéli elképzelésünket, hogy a Városligetet keresztülszelő **Kós Károly sétány** rendkívül rossz hatással van a park szerkezetére, működésére. A sétány városi jelentőségű utak megközelítésére nyújt vonzó alternatívát az autósok számára (Andrássy út, Dózsa György út, M3-as, Hungária körút), aminek köszönhetően csúcsidőn kívül is rendszeres a forgalmi torlódás. Az autók hosszú, álló sora nemcsak a park esztétikai minőségét csökkenti, de a parki funkciókat is fragmentálja. Ezért **javasoljuk a sétány Városligeti körútra való ráfordítását, személygépjármű közlekedés alóli felmentését** (13. ábra). Az M3-as autópálya bevezető szakaszát jelenleg a belvárosból, az Andrássy úton át, a Hősök tere megkerülésével, a Kós Károly sétányon át érhetjük el – ennek okán települési összefüggésben vizsgáltuk, hogy merre lehetne kiváltani a ligetet átszelő forgalmat, anélkül, hogy az jelentősebb hátrányt jelentene az autósoknak. Javasoljuk a forgalom elvezetését a párhuzamos utakon (Vágány utca, Ajtósi Dürer sor, Thököly út). Természetesen szükséges lehet ezen vonalak kedvezőbb kialakítása a megnövekedett forgalom okozta kellemetlenségek elkerülése érdekében. A Kós Károly sétány nyomvonalának és forgalom-módosításának köszönhetően kiegészülhet a Széchenyi fürdő reprezentatív fogadótere, mely tojásdad formáját ma a sétány kettészeli.

13. ábra: Javasolt közlekedési kapcsolatok

Hosszútávon a parkon belüli személygépjármű forgalom tilalmát támogatjuk. A megfelelő fenntartáshoz és kiszolgáláshoz szükséges szervízutak biztosítása, illetve megtartása azonban rendkívül fontos. Figyelembe kell venni azt is, hogy vészhelyzet esetén a tűzoltó autók behajtása megoldott legyen.

Mivel 100 hektáros parkról beszélünk, a könnyebb megközelítés érdekében a jelenlegi **tömegközlekedési vonalak megtartását javasoljuk**. A Budapesti Közlekedési Központ elmondása szerint a Városligetre vonatkozó fejlesztési elképzelések között szerepel, hogy a ligetet átszelő trolibuszokat folyamatos elektromos áramellátást nem igénylő járművekre cseréljék, annak érdekében, hogy a parkon belüli távolságokat vezetékek nélkül is megtehessék. Minimális változtatást eszközöltünk a közösségi közlekedés hálózatában. A Váci út felé tartó 79-es és a Jászai Mari tér felé tartó 75-ös trolibuszok nyomvonalát módosítanánk oly módon, hogy a Városliget területére ne kelljen, hogy behajtsanak (13. ábra). Dózsa György útra való kivezetésük három megállót érint ugyan, de jelentős változást nem jelentene, mivel az ellenkező irányban jelenleg is a Dózsa György út mentén vannak a megállók.

A **kerékpáros közlekedés fejlesztése** rendkívül fontos. A Stefánia útról érkező biciklis forgalom az Olof Palme sétányon végighaladhat a Hősökteréig és becsatlakozhat a Dózsa György úton és az Andrássy úton kialakított kerékpár utak hálózatába, melyek a belvárossal és a Duna-parttal kötik össze a Városligetet. Ez a változtatás jelentős előrelépést jelent a kerékpáros forgalom szempontjából, mivel ezen hálózatok összekapcsolódása eddig nem volt biztosítva (**FŐVINFORM, 2012**). A parkon belüli, jelenleg autós forgalomra méretezett utakon a kerékpárosok számára a közlekedés biztosított (13. ábra).

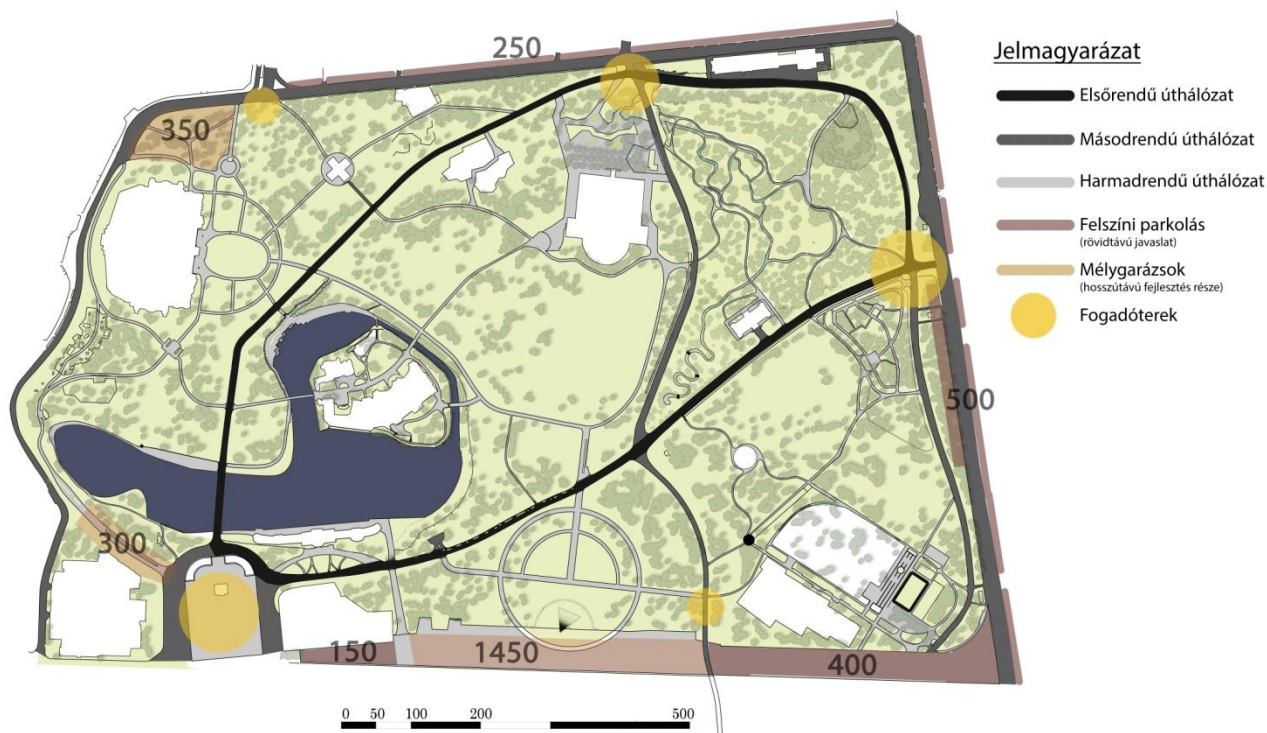
Az új városligeti infrastruktúra-hálózat lényeges eleme a **futókör**, mely színvonalas rekreációs lehetőséget biztosít a látogatók számára. Jelenleg is jelentős mennyiségű futóval találkozhatunk a ligetben – a kérdőívünk alapján a megkérdezettek 11%-a rendszeresen keresi fel a parkot futás céljából. Sajnos a fővárosi közparkokban jellemzően – a Margitsziget kivételével – nem találkozunk kültéri futópályával. Környezeti nevelés szempontjából ez igen fontos része a tervünknek.

A park úthálózatát úgy alakítottuk ki, hogy több szinten vizsgáltuk a működést – így kialakult egy **elsőrendű úthálózat**, mely orsó alakban húzza szét a látogatókat a park két szélső pólusa felé; egy **másodrendű úthálózat**, melybe beletartoznak a tömkeközlekedés által használt útvonalak; illetve egy **harmadrendű- vagy helyi úthálózat**, mely mindig az adott kapcsolódó területeket és funkciókat igyekszik a lehető legmegfelelőbben kiszolgálni (14. ábra).

Az úthálózat átalakulása révén a park bejáratok helyzetei is változtak. Új, a Hősök terével egyenrangú **bejárat** alakult ki a Stefánia út becsatlakozásában, **az Olof palme sétány másik végében** (14. ábra). Tervünkben ezen a ponton nagyméretű kapu kialakítását javasoljuk, mely funkcionálisan nem csatlakozik kerítés felületekhez, így inkább jelképes szerepe van, attraktív lezárása a Stefánia út tengelyének (6. számú melléklet).

Kisebb, de szintén jelentős fogadó funkciót ellátó bejáratokat alakítottunk ki a Petőfi Csarnok előtt, a jelenlegi Kós Károly sétány Hungária körút felőli végében, illetőleg a Damjanich utca kapcsolódásaként a Dvorzsák sétány kezdőpontján (14. ábra). A park külső peremén 200 méterenként kisebb megközelítési lehetőségek biztosítása javasolt.

A Városliget másik megoldatlan problémája a **parkolás** kérdése. Az OTÉK ide vonatkozó szabálya szerint 3500 parkolóhelyet kell biztosítani a Városliget területén. Hosszútávon mindenképpen felszín alatti parkolóhelyek kialakítását javasoljuk, rövidtávon azonban a peremterületeken lehetőséget biztosítanánk a gépjárművek parkolására. Konceptiótervünkben köztes megoldást közlünk, melyben három helyen jelenik meg egyszintes mélygarázs, felszíni parkolás pedig a keretező utakon lehetséges (Hermina út, Ajtósi Dürer sor, Dózs György út). Ezzel 3550 parkolóhelyet hoznánk létre (14. ábra). (A Felvonulás téri mélygarázs BKK által javasolt fejlesztés.)

14. ábra: Városliget belső szerkezetének, infrastruktúrájának fejlesztési koncepciója

4.3. Részterületi javaslatok

A liget túlterheltségére való tekintettel nem támogatjuk további intézmények elhelyezését a park területén. A jelenlegiek jobb beágyazódására azonban jelentős figyelmet kell fordítanunk – így például mind a Széchenyi fürdő esetén, mind a látogatók 30%-a által kedvelt Városligeti Műjégpálya impozáns épülete elé nagyvonalú, az épület nivójához illeszkedő fogadóteret alakítottunk ki. Konceptiónkban nagy hangsúlyt fektettünk, a történeti értékek megőrzésére. Ennek tükrében a park egyetlen, az eredeti tervekben megfogalmazott részletét a **Rondót helyreállításra** javasoljuk. Fontosnak tartottuk az '56-os emlékmű bevonását is a koncepcióba. Ennek eredményeképpen alakult ki az a javaslat, mely visszaállítja az eredeti Rondót, de megőrzi az emlékművet és teret biztosít annak. Így a belső fasor (az eredeti tervekhez hűen *Populus nigra* 'Italica' által formált ív) csak a körmotívum Olof Palme felőli oldalán mutatkozik meg (15. ábra, 6. számú melléklet).

A **Felvonulási tér** zöldfelületté minősítése szükségszerű volna hosszútávon, ám rövidtávon – amíg a BKK-s mélygarázs tervezet nem épül meg – továbbra is parkoló funkció biztosítását javasoljuk a területen. Fásítások segíthetik a terület kedvezőbb látványának biztosítását, valamint a jelenlegi éles területi leválás megszüntetését.

Nagyobb volumenű rendezvények szervezését a jelenleg kevésbé kihasznált a **Népliget** területére javasoljuk. Emellett a 2004-es Európai Unió csatlakozás alkalmára elkészített időkerék Népligetbe való áthelyezését is támogatnánk, mivel jelenlegi elhelyezése esetleges, környezetvel nem alkot egységet.

Az elhangzott javaslatok mellett koncepciónk kialakításakor fontos állomás volt, hogy a funkcionálisan és hangulatukban is összetartozó területeket determináljuk. Ennek eredményeképpen **7 különböző területi egységet** alakítottunk ki a Városliget területén (15. ábra).

15. ábra: Tervezett területi egységek az általunk javasolt fejlesztési koncepcióban

- A liget „Boldog Békeidő”-beli hangulatát kívánjuk megidézni a park északkeleti végében. A Hősök tere, a Városligeti Tó, a Vajdahunyad vára, a Műjégpálya, a Széchenyi fürdő és az Állatkert környezetében és kapcsolódó terein **nostalgikus**, andalgós, családi együttléteknek, randevúknak teret adó parkrészek létrehozását javasoljuk. A Tó partjának rendezése itt kardinális javaslat.
- A második nagyobb egység a napozó rétek csoportja: a Nagyrét és a hozzá kapcsolódó kisebb **nyílt gyepes felületek**. Itt szeretnénk biztosítani minden látogató számára a szabad kikapcsolódás lehetőségét. A város szívében egy gondtalan szigetet szeretnénk létrehozni, mely zártan – az Olof Palme sétány és a Városligeti körút ölelésében, a város minden negatív tulajdonságától és zavarásától mentesen kerül el.
- A harmadik egység a Petőfi Csarnok, illetve a hozzá csatlakozó Extrém sportpályák területét jelenti. A funkciókat figyelembe véve, a környezethez szorosabban illeszkedő modernebb, **fiatalos közösségi tereket** javasolunk kialakításra. Itt olyan művészeti irányzatok, stílusok is helyet kaphatnának, mint például a street art. Ehhez az egységhez kapcsolódóan, tervezzük modern művészeti kiállító- és alkotótér létrehozását is a Hermina út mentén jelenlévő

- épületek helyén (6. számú melléklet). (Jelenleg itt oda nem illő funkciók jelennek meg a parkban: állatorvosi rendelő, kiadó iroda, stb.)
- Az új főbejárat környezetében, a Hősök tere ellenpontjaként, a Szoborpark területén a jelenlegi adottságokat kihasználva és kiemelve olyan **ligetes, természeti jellegű területet** kívánuk létrehozni, ahol a víznek kiemelt szerepe van (6. számú melléklet). A jelenlegi fővárosi szabályozási elképzelések egyértelműen támogatják a közparkokban való **vízfelületek** növelését, létesítését (**NAGY, 2008**). A tervezési elképzeléseinkre jelentős hatással volt a hely története. A liget egykori mocsaras jellegére ezzel a gesztussal szeretnénk reflektálni. Olyan mesterséges mederben folyó, ám természetes vonalvezetésű vízfolyást képeltünk itt el, amely lefűződő tereivel különleges szituációkat, izgalmas téri helyzeteket hoz létre. A teljesen szabad közlekedést a területen csak a szintben elhelyezett, lépőkövek befolyásolják kissé, melyek a különböző szigetre való átjutást hivatottak elősegíteni.
 - Az ötödik körzet jelenleg is szorosan egységet képez. A játszóterek környezete, az Idősek kertje és a Királydomb most is az aktívan kikapcsolódni kívánó látogatókat vonzza. Természetesen nem elegendő a parknak csak ezen részén játszótér létrehozni, de az mindenképpen előremutató törekvés, hogy a Városligetben egy nagyobb, egybefüggő „**játszó-kertet**” is létrehozzunk. Innen indul a futókör is (15. ábra), melynek legnagyobb köre 2 kilométer hosszú, de több kombinációs lehetőséget is felkínál, hogy mindenki megtalálhassa a számára legmegfelelőbb távot. További sportpályák létesítését is javasoljuk a jelenlegi Idősek kertje területén. Az idősebb korosztály számára a Botanikus kertet kívánjuk felújítani, illetve a kerten belül megjelenhetnének azok a funkciók (sakk, társalkodó, pergola), amelyek vonzzák a szenior korosztályt. A Királydomb aljában egy kávézó-cukrászda szerepel a terünkben, amely a környező fáradt sportolókat, kisgyermekes családokat hivatott kiszolgálni (6. számú melléklet).
 - Hatodik egység a Városligetben az Olof Palme-ház, illetve a Rondó és a Nagyrét közti épületkomplexumok területe. Itt jelenleg a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem műtermei is megtalálhatóak. Kulturális, **klasszikus művészetet** reprezentáló hangulatot kívánunk ebben az egységben létrehozni, ezzel finom átmenetet biztosítva a park nosztalgikus, illetve modernebb ellenpontja között.
 - Kissé különálló, egyik kategóriába sem besorolható a **Rondó** területe, melynek kialakításáról már részletesebben szó esett a fejezet elején.

4.4. Kertépítészeti kezelési irányelvek

Kifejezetten javasoljuk az értékes, beállt **növényállomány** megtartását. A történeti fasorok megőrzése szintén elvárando, az Olof Palme sétány és a Városligeti körút mentén teljes felújítása is javasolt. A park egészére nagyarányú borítottság jellemző. Ennek megfelelően javasoljuk bizonyos területeken a fokozatos ritkítást, további faállomány telepítését csak megfontoltan, a térformálás által vezérelt célok esetében támogatjuk. A különböző funkciókhoz kapcsolódóan térszerkezetek újragondolása, revíziója szintén időszerű lehet. A Városligetben szembetűnően hiányzik a cserjeszint, ezért cserjefoltok telepítése indokolt lehet az eltérő funkciók határvonalán, vizuális kapcsolatok lezárásaként. A zaj csökkentése érdekében, a nagyobb keretező főutak mentén kialakított puffer-zónákban szintén cserjefoltok alkalmazása célszerű (Ajtósi Dürer sor, Dózsa Györgyi út). Kérdőívünkben is megmutatkozott, hogy a látogatók nagyon hiányolják a ligetből az attraktív virágfelületeket. Ilyen intenzívebb fenntartást igénylő színes virágágyak telepítése javasolt az épületek közvetlen környezetében, illetve a bejáratok pozíciókban. Az évelőkiültetések és díszfüvek alkalmazása üde színfoltokat eredményezhetne a területen.

A Városliget rendkívül kedvező és változatos **terepadottságokkal** rendelkezik. A meglévő terepjátékok megtartása mindenképpen fontos. Az Ajtósi Dürer sor mentén, illetve a Hermina út melletti szegélyterületeken zajszennyezés csökkentése végett, illetve vizuális elhatárolásként célszerű újabb terepplasztikák kialakítása.

A park **kisarchitektúráinak** javítása nagyon lényeges a kellemes tartózkodás érdekében. Megfelelő számú, jó helyre kihelyezett ülőfelületek nagyban tudnák segíteni a park pozitív megítélését. Figyelemmel kell lennünk arra is, hogy – mint minden nagyobb park esetében – különböző térszituációkat kell a kialakított ülőfelületeknek ellátniuk. Néhol tömegek várakozását kell kiszolgálni, máshol kisebb, személyes elvonulásra lehetőséget nyújtó intim teret kell képezni. Mint az már a kérdőívből is kiderült, a park egyik legnagyobb gyengesége a padok és a szemetesek nem megfelelő mennyisége. Bejáratok, közösségi terek közelében információs rendszer kialakítása elengedhetetlen. A megfelelő kommunikáció a látogatókkal elősegítheti a könnyebb fenntartást is. Az esti fények újragondolása új távlati dimenziókat nyithat a városligeti parkhasználatban. Az épületek impozáns, esti megvilágítása nagyon fontos, főként mivel műemléki környezetben, világörökségi zóna pufferterületében vagyunk (**TATAI, 2011**).

5. Összefoglalás

Már a kérdőív elkészítése előtt is egyértelmű volt számunkra, hogy a Városliget kiemelkedő szerepet tölt be nemcsak a budapestiek hétköznapi életében, de az egész nemzeti kultúrában. Amellett, hogy országos jelentőségű kikapcsolódási célpont, 200 éves múltja előrevetíti kulturális szerepét is.

Egy közpark életének különböző fázisai, szakaszai vannak. Születésekor rengeteg kihívással kell szembenézni, el kell magát fogadtatnia, meg kell magát ismertetnie a parkhasználókkal. A jó megvalósulás sikerességét a park népszerűsége mutatja. A használat növekedése tehát kedvező és elismerő mutató. Idővel azonban túlhasználtság jelenhet meg, melyet mindenképpen kezelni kell. A közpark együtt él a társadalommal – így azok változásait le kell, hogy reagálja. Minden park esetében eljön az a pont, amikor újra kell gondolni az eredeti tervet, felül kell vizsgálni a meghatározott funkciókat. Ez a revízió azonban semmiképpen sem lehet öncélú – ugyanúgy, mint a közpark megszületésekor, most is a használói igényeket kell követnie, ahhoz kell alkalmazkodnia.

Személyes tapasztalataink azt sugallták, hogy a parkot használók nagyon erős szimpátiával viszonyulnak a Városligethez, ám jelentős kritikát tudnának megfogalmazni. Kérdőívünk egyértelműen alátámasztotta ezen feltételezésünket.

Bemutatott elképzeléseink a kérdőívre – és így a parkhasználók jelenlegi igényeire – támaszkodva foglalja össze átfogó fejlesztési koncepciónk. A Városliget kapcsán felmerülő konfliktusok egy része nem kifejezetten pénz kérdése, alapfeltételük inkább az előrelátó és komplex tervezés. Lényegesnek tartjuk egy ilyen kiemelten jelentős közpark esetén azt is, hogy ne csak a jelen kor igényeivel foglalkozzon, de a jövő generáció számára is megoldásokat, irányvonalakat jelöljön ki. Ezért koncepciónkban sok hosszútávú, előremutató elképzelés kapott helyet.

Reményeink szerint dolgozatunk sok olyan problémára vagy éppen lehetőségre mutatnak rá, melyek segítséget nyújthatnak és iránymutatóként szolgálhatnak a későbbiekben a Városliget megújítását célzó projektek, fejlesztések kapcsán.

6. Irodalomjegyzék

- **Alföldi György, Kovács Zoltán** (2008): Városi Zöld Könyv / Urban Green Book, Rév8/FKI/ÉTK, Budapest
- **Babbie, Earl** (1999): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Balassi Kiadó, Budapest
- **Héra Gábor, Ligeti György** (2005): Módszertan – A társadalmi jelenségek kutatása, Budapest
- **Miklé Kinga Melinda** (2005): A városrehabilitáció és a zöldfelületek viszonya Budapesten, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest. (189–200. oldal)
- **Nagy Katalin** (1996): Fővárosi közparkok használatának módja és igénybevételük jellege parkhasználati vizsgálatok alapján. Falu – Város – Régió 3. 2–3. (28–31. oldal)
- **Nagy Katalin** (2008): Zöldfelületi szabályozás tervezett változásai a fővárosban. 4D Tájépítészeti és Kertművészeti folyóirat, 10. szám, Budapest
- **Nebbien, Henrich** (1816): Ungarns Folks-Garten der Koeniglichen Frey-Stadt Pesth, München 1981
- **Ormos Imre** (1967): A kerttervezés története és gyakorlata, Mezőgazdasági kiadó, Budapest
- **Tatai Zsombor** (2011): „Szervusz, te vén lizsé...” – Nagyvárosi parkok a településrendezésben. 4D Tájépítészeti és Kertművészeti folyóirat, 23. szám, Budapest
- Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatal Környezetvédelmi Ügyosztálya megbízásából (2007): Népliget zöldfelület rehabilitációs tanulmánya, Budapest
- Studio Metropolitana Urbanisztikai Kutató Központ Kht (2006): Pro Verde Budapest zöldfelületi rendszerének fejlesztési koncepciója és programja, Budapest
- Budapesti kerékpáros közlekedési hálózat térképe,
<http://www.fovinform.hu/zoldzona/kerekpar.php>, Letöltés ideje: 2012. Október 6.
- Városliget intézményei: Magyar Alkotóművészek Háza,
<http://varosliget.info/alkotomuveszekhaza.html>, Letöltés ideje: 2012. Augusztus 23.
- Városligeti intézmények: Petőfi Csarnok,
<http://www.varosliget.info/petoficsarnok.html>, Letöltés ideje: 2012. Augusztus 23.
- UNESCO: World Heritage List, URL: <http://whc.unesco.org/en/list>, Letöltés ideje: 2012. Augusztus 20.

Szóbeli közlések

- **Jámbor Imre** (2012) – Városligeti sportpályát létesüléséről

7. Függelék

1. számú melléklet: Városliget jelenlegi funkcióinak ábrázolása

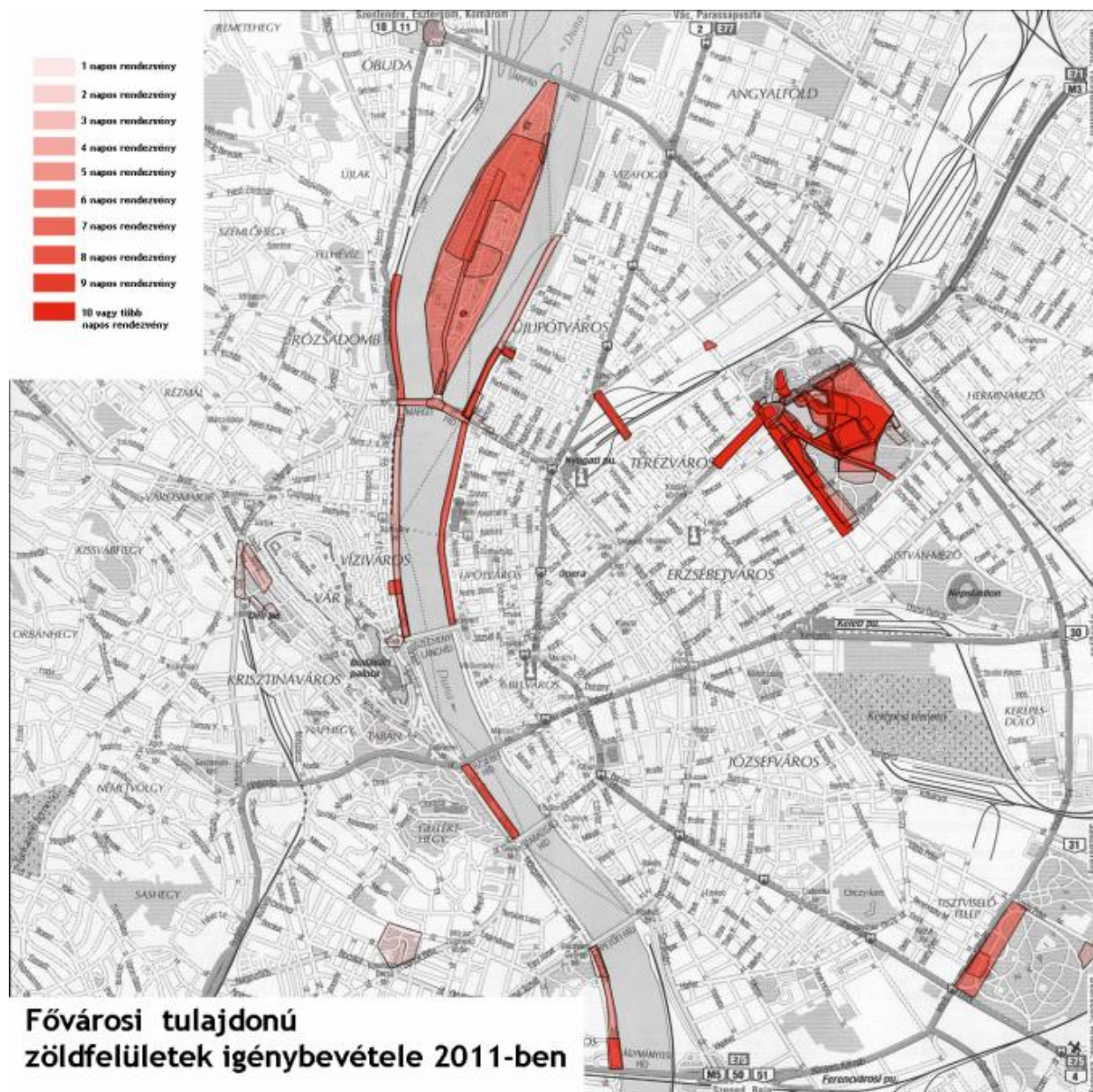
2. számú melléklet: Városliget zajterhelése

Budapest Főváros Önkormányzata által készített zajtérképek. A zajterhelés szintjeit különböző színekkel ábrázolták (sötétkék a legterheltebb, világoszöld a legkevésbé terhelt terület). Az első ábra anappali, a második az éjszakai zajterhelést mutatja.

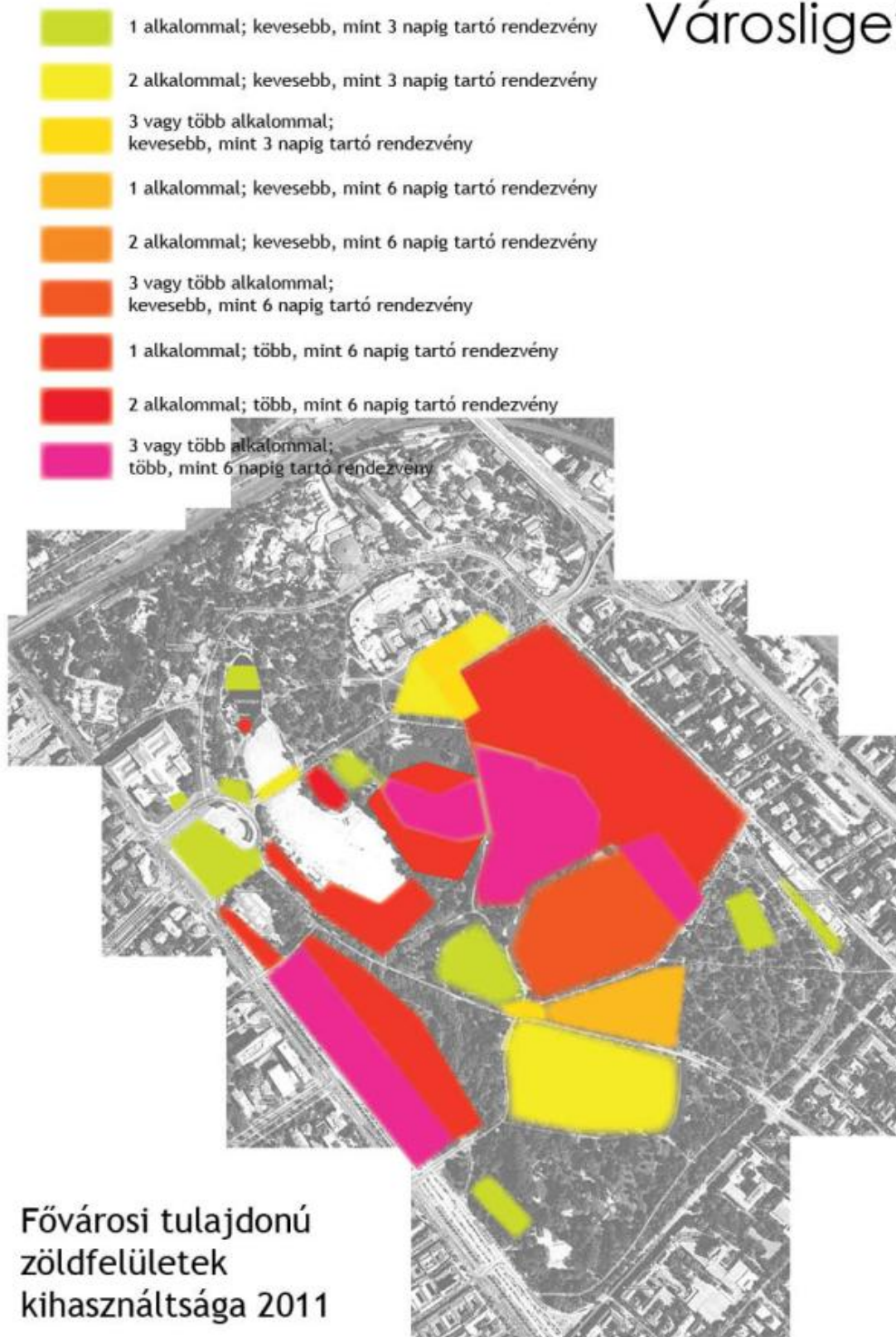

3. számú melléklet: Városliget rendezvényi leterheltsége

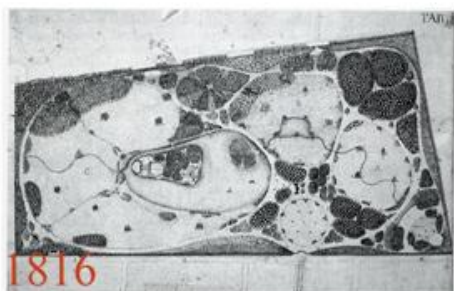
A következő térképek a fővárosi zöldfelületek, illetve a Városliget leterheltségét mutatja be. A térképeket Budapest Főváros Önkormányzatának Zöldfelületgazdálkodási Osztálya készítette a 2011. évi zöldfelületeken rendezett rendezvények alapján.

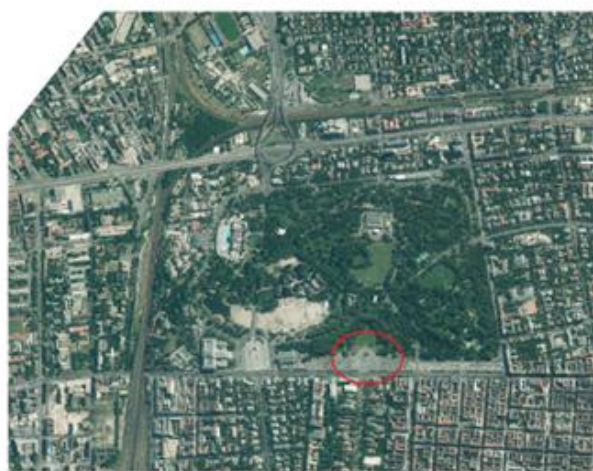
Városliget

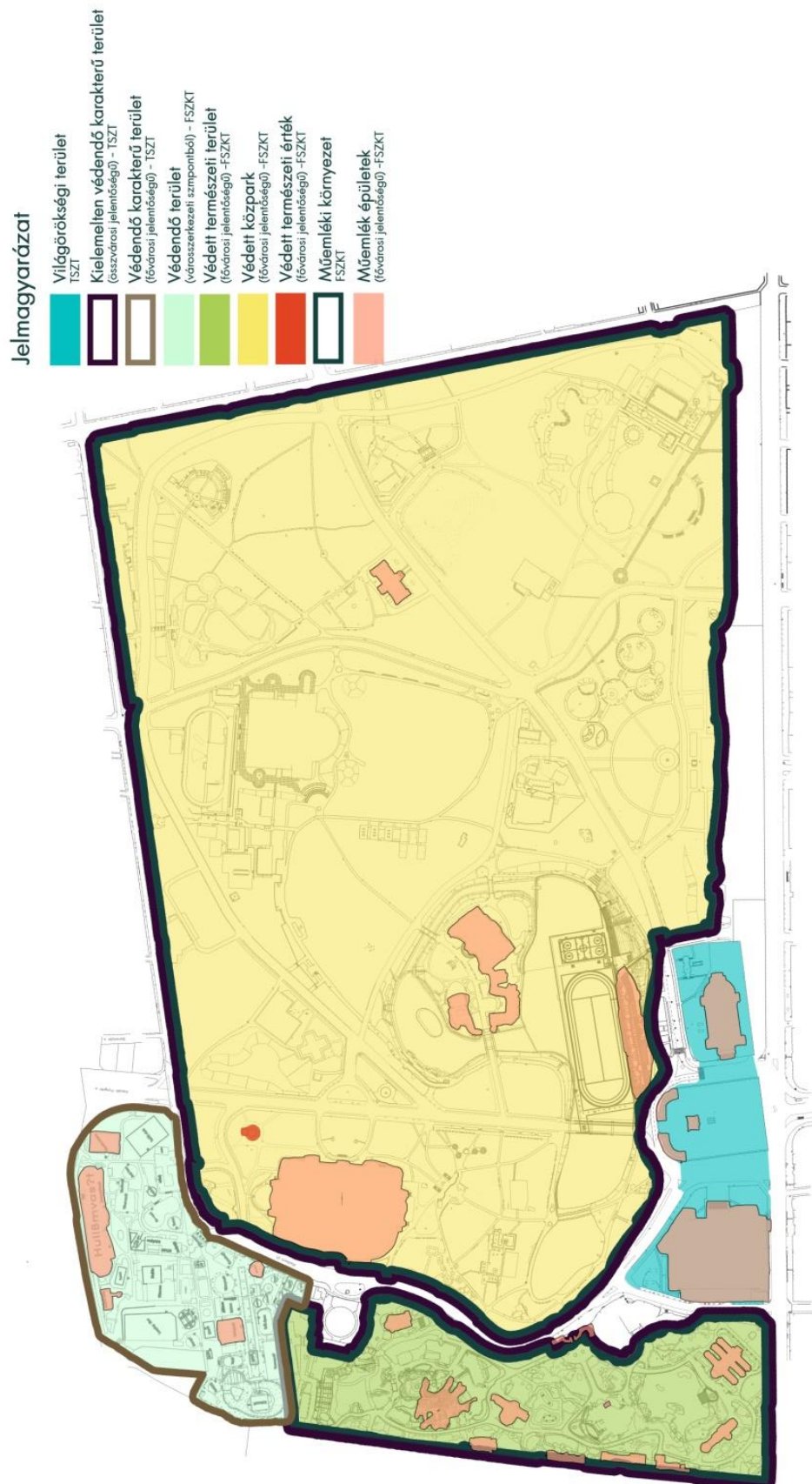
4. számú melléklet: Városliget történeti térképek bemutatása

54. Heinrich Nebbien: Az új városligeti park alaprajza, 1816

5. számú melléklet: Városliget védettségi kategóriái

7. számú melléklet: **A kérdőív – Miért pont a Városliget?**

1. Melyik korosztályba tartozol?

- 0-12
- 12-18
- 18-30
- 30-40
- 40-50
- 60-

2. Jelenleg hol élsz?

- Budapest és agglomerációja
- Megyeszékhely
- Egyéb nagyváros
- Kis település

3. Szereted a Városligetet?

- igen
- nem

4. Milyen sűrűn látogatod a Városligetet?

- 1-2 naponta
- hetente
- havonta
- évente párszor
- nagyon ritkán
- egyáltalán nem látogatom

5. Milyen módon jutsz el a Városligetbe? (Több válasz is megjelölhető.)

- gyalogosan
- kerékpárral
- földalattival
- trolibusszal
- autóbusszal
- autóval
- egyéb

6. Általában miért mész a Városligetbe? (Több válasz is megjelölhető.)

- sétálni
- levegőzni
- randizni
- piknikezni
- játszótér miatt
- családi program miatt
- kutyát sétáltatni
- kacsát etetni
- kerékpározni
- futni

- fényképezni
- csónakázni
- korcsolyázni
- extrém-sportolni
- bandázni
- koncertek, rendezvények miatt
- Állatkert miatt
- Széchényi-fürdő miatt
- Cirkusz miatt
- múzeumlátogatás céljából
- egyéb

7. Mik azok a mások által végzett tevékenységek, körülmények, amik zavarják a kikapcsolódásodat a Városligetben? (Több válasz is megjelölhető.)

- randizás
- piknikezés
- napozás
- játszótéri zsivaj
- bandázók
- kutyasétáltatás
- kacsabetetés
- extrém-sportolók
- futás
- kerékpározás
- gyalogos forgalom
- tömegközlekedés a parkon belül
- autóforgalom
- rendezvények utáni kosz
- burkolatok állapota
- padok, szemetesek száma, állapota
- közvilágítás hiánya

8. Az alábbi területek közül melyeket kedveled leginkább? (Több válasz is megjelölhető.)

9. Az alábbi területek közül, melyeket NEM kedveled? (Több válasz is megjelölhető.)

10. Hiányolsz valamit a Városligetből?

- igen
- nem

11. Ha igen, akkor mit hiányolsz? (Kifejtős.)

8. Ábrajegyzék

1. ábra: A Városliget elhelyezkedése Budapest zöldfelületi rendszerében.....	3
2. ábra: A válaszolók életkorának megoszlása.....	8
3. ábra: Látogatottság sűrűsége életkor függvényében.....	8
4. ábra: A Városliget megközelítésének módja.....	8
5. ábra: Megközelítési mód a látogatás sűrűségének függvényében.....	9
6. ábra: Városligeti látogatás célja.....	9
7. ábra: Városligeti látogatás célja lakóhely függvényében.....	10
8. ábra: Parkhasználókat zavaró tényezők a látogatás gyakoriságának függvényében.....	11
9. ábra: Zavaró tényezők a válaszadók lakóhelyének függvényében.....	11
10. ábra: Városligeti területegységek kategorizálása népszerűség és látogatottság szempontjából...	19
11. ábra: Akik kedvelték az oszlopban olvasható területet, azoknak adott százaléka kedvelte a sorban olvasható körzeteket.....	21
12. ábra: Akik nem kedvelték az oszlopban olvasható területet, azoknak adott százaléka nem szereti a sorban olvasható körzeteket.....	22
13. ábra: Javasolt közlekedési kapcsolatok.....	27
14. ábra: Városliget belső szerkezetének, infrastruktúrájának fejlesztési koncepciója.....	29
15. ábra: Tervezett területi egységek az általunk javasolt fejlesztési koncepcióban.....	31

11. Köszönetnyilvánítás

Konzulensunk, Dr. Fekete Albert fáradtságos munkáját ezúton is szeretnénk elismerni és megköszönni. Segítsége és iránymutatása elengedhetetlen volt dolgozatunk elkészüléséhez.

A Budapesti Közlekedési Központtal való konzultáció nagyban segített a jelenlegi közlekedési elképzelések megismerésében, ami fejlesztési javaslataink alapját képezte.

Szeretnénk megköszönni munkánkban való közreműködését Hegyi Nóra szociológusnak, valamint Baji Hajnalka kertművész és tájépítész MA szakos hallgatónak, akivel a tanulmányi félév során együtt dolgoztunk a kiadott feladaton.

Külön köszönet a FŐKERT ZRT-nek és Budapest Főváros Önkormányzat Zöldfelület-gazdálkodási Osztályának a digitális alaprajzokért, zajtérképekért, terhelési térképekért és egyéb vizsgálati anyagaik bemutatásáért.